

РЕПУБЛИЧКИ ЗАВОД ЗА СТАТИСТИКУ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

ОВО ЈЕ РЕПУБЛИКА СРПСКА 2021

ОВО ЈЕ РЕПУБЛИКА СРПСКА 2021

Бања Лука
децембар 2021.

ОВО ЈЕ РЕПУБЛИКА СРПСКА, 2021.

Главни и одговорни уредник:

Дарко Милуновић, в. д. директора Републичког завода за статистику

Редакциони одбор:

Дарко Милуновић, Радосав Савановић, Жељко Асентић, Миле Васић, Младен Шевкушић,
Владан Сибиновић, Велимир Савић

**Начелник Одјељења за публикације, односе са јавношћу и повјерљивост
статистичких података:**

Владан Сибиновић

Приредио:

Велимир Савић

Припрема материјала:

Статистичка одјељења

Техничка припрема текста, дизајн и прелом:

Владан Сибиновић

Лектор:

Далибор Смиљић

Корице:

Никола Савић

Штампа:

„MARKOS DESIGN & PRINT STUDIO“, Бања Лука

За штампариију:

Игор Јаковљевић

Тираж:

250

На корицама:

Лет са врха Гостиљ на Озрену

Фотографију на корицама уступио:

Параглајдинг клуб „Парагост“, Добој

ПРЕДГОВОР

Публикација „Ово је Република Српска“ намијењена је најширем кругу корисника. Њен циљ јесте да популаризује статистику и да статистичке податке прикаже на ближи и једноставнији начин.

Ријеч је о издању које на стотињак страница и 27 поглавља даје све битне податке о друштвеном и економском животу наше Републике Српске.

Свако поглавље унутар публикације прожето је изрекама и рубриком „Да ли знате“, како би она корисницима била допадљивија и занимљивија.

Издање је објављено двојезично. Поред српског, оно је доступно и на енглеском језику, чиме врата података о Републици Српској отварамо корисницима на свим меридијанима и паралелама.

Позивамо вас да нам шаљете своје идеје, приједлоге и мишљења како бисмо заједно допринијели унапређењу ове публикације.

Бања Лука, децембар 2021.

Дарко Милуновић, в. д. директора

Републички завод за статистику
Републике Српске

РИЈЕЧ ПРИРЕЂИВАЧА

ОЗРЕН КАО ОЗАРЕН

„Како је код вас тамо, на Озрену? Требало би да дођем сљедећи викенд с неким друштом. Хоћемо да пробамо лет параглајдингом са врха планине.“

Кад не знам шта да одговорим покушавам бити искрен, негативна искуства са околишањем су ме томе научила. Гледам мапу. Озрен је само 140 km, од Бањалуке, одличним ауто-путем „9. јануар“ се брзо стиже до Добоја који је тачно на стотом километру, и онда остаје тих 40 km магистралног пута и већ сте у Петрову, малој општини у подножју Озрена. За то ми треба тек нешто више од сат времена. Не знам одакле Марина шаље поруку, јер током године живи и путује на релацији три велике престонице – Београд – Љубљана – Лондон.

„Никад нисам био на Озрену, срамота ме је да то признам, поготово неком ко је свјетски путник али распитаћу се. Оно што знам, истина је да свако велича свој завичај, али људи поријеклом са Озрена чини ми се и претјерују. Ја вам могу наћи водича, познајем неке људе с Озрена, а предлажем да ми напишеш како је било и да пошаљеш слике.“

Знао сам да таквим пустоловима не треба водич, а кад су стигле најављене слике и одушевљени утисци, поуздано сам знао да треба да пишемо о Озрену и да дамо најважније податке о тој питомој планини због оних који су отуда, због оних који су тамо били, а највише због оних који треба да дођу, јер „Ово је Република Српска“.

Спремио сам омањи кофер (а испоставило се требао је бити већи), да „спакујем“ бројне утиске и одабрао викенд да проучим Озрен – колико то буде могуће за два дана. Но, најприје неколико података о Озрену, што се и очекује од статистичког издања. Легенда каже да је име Озрен заправо изведеница од ријечи озарен или старог глагола озрети се (погледати око себе) што би по том предању требало да значи да је онај који се попне на ову планину озарен због дивног погледа који се на све стране пружа са њених врхова. Ваљда је то разлог што овај лијепо топоним (географски назив) имају двије планине у Источној и Западној Србији и врх планине Зеленгоре изнад легендарног Тјентишта. Озрен је статистички гледано и не тако ријетко мушко име у нашим крајевима.

Иако припада богатом Динарском планинском вијенцу Озрен је релативно ниска планина. Највиши врх је Велика Остравица која се налази на 918 метра надморске висине, (географске координате су : 44° 35' 26' СГШ и 18° 16' 57' ИГШ), а значајнији врхови су Крстата плоча (893 m), Краљица (883 m), Бојиште (848 m), Каменички вис (816 m), Велики Бријег (782 m) и Гостиљ (773 m). Озрен се угнијездио између ријеке Босне на западу и ријеке Спрече на сјеверу; на југу се протеже уз ријеку Кривају и граничи са планином Коњух, док се источни обронци завршавају на Модрачком језеру.

РИЈЕЧ ПРИРЕЂИВАЧА

Географски простор планине је територијално подијељен између Републике Српске и Федерације Босне и Херцеговине.

Део планине, укључујући и највиши врх, налази се у Српској на подручју града Добоја и општине Петрово, а други дио у Федерацији на подручју општина Маглај, Завидовићи, Лукавац и Грачаница.

Када је у питању становништво, простор Озрена је прилично расељен. Људи су отишли у градове или у иностранство у потрази за послом, али последице су оставили и трагични ратни сукоби који нису поштедили ни овај крај, што је довело до општепознатог егзодуса. Озрен је и природно смјештен на раскрсници путева па су и кроз прошлост, још од Римљана, туда пролазиле и војске, а с њима и војне које су разарале и реметиле миран живот ових добрих и веома гостољубивих људи.

Клима на подручју Озрена је умјерено-континентална са топлим љетима и хладним и оштрим зимама. Планина је обрасла дивном и бујном вегетацијом, пуна је борове и храстове шуме, али и пропланака и пашњака, љековитог биља. Озрен је поред шуме изузетно богат и водом. То се одмах уочи. У селу Осојница које има 390 становника налази се чак 25 извора! Најзначајнији водотоци су: ријека Јадрина која, настаје испод врха Краљице и улијева се у Спречу, у којој свој ток завршава и Прења која се рађа између врхова Гостиља и Остравице као и Крушички и Дубоки поток, ријека Јабланица (извире у Горњој Буковици а улијева се у Босну код Маглаја), Скавацац – извире на Стојановићима код Јајине воде, улијева се у Горанско језеро, Осојничка ријека извире у Јадовој јами, улијева се у Босну као и Пакленица која извире испод села Пакленица, и Велика ријека: Раковац извире у Доњем Раковцу, улијева се у Јабланицу и Буковица чији је извор код села Тумаре, а улијева се у ријеку Турију која иде у Модрачко језеро. Занимљиво, истоимена ријека Турија, чувена по свом измјештену кориту, које је претворено у један од најљепших паркова свијета, протиче кроз Валенсију у Шпанији. Разлика је у томе што су тај парк створили људи, а Озрен је парк ненадмашног умјетника - природе. Озрен красе три језера Орлово, Горанско и тзв. Јеленово језеро које још није добило свој званични топоним. Простор Озрена посебно одликују термални извори од којих су неки изузетно љековити.

Ако пођете из правца Добоја магистралним путем према Петрову, како сам и ја учинио, наићи ћете најприје на село необичног имена Какмуж. Сматра се да је село названо по Какмужу Одрамчићу, који се помиње у повељи Дубровчанима као свједок српског бана Босне Матије Нинослава још 1269. године. Истоимено село постоји и у Источној Херцеговини, а предање каже да су становници ових крајева поријеклом са сјевера Црне Горе и Херцеговине.

РИЈЕЧ ПРИРЕЂИВАЧА

Не само да село има путну инфраструктуру него преко његове територије прелази и пруга. Но оно што ће вас у Какмужу и првом сусрету са Озреном заиста изненадити и оно што се из даљине види је заиста импресиван и врло модеран хотелски комплекс „Терме Озрен“, подигнут прије непуне двије године на познатом геотермалном извору љековите воде која је изузетно богата минералима (калцијум, натријум магнезијум). Довољно је рећи да хотел има 11 отворених и затворених базена као и најмодернији спа-центар. Тренутно носи високу категорију од четири звјездице, али доградњом пратећих садржаја достигнуће врхунских пет звјездица. Мени је то било тако необично, да се у том прилично пасивном крају изгради такав врхунски хотел. Ипак, тај објекат је запослио младе људе и постао носилац туристичког развоја цијелог краја. Наравно да би човјек негдје боравио, а не само прошао, треба да има гдје да се смјести. Тако сам и ја одабрао тај хотел за своју дестинацију. Не може се грлом у јагоде, каже народ (и ово издање смо изнад сваког поглавља украсили народним изрекама и такође изабрали из мноштва мудрих бесједа двије мисли патријарха Павла) јагода на Озрену итекако има, али за овакав поход требао сам доброг водича, да не лутам по планини. Придружио ми се колега из статистике из одјељења Завода у Добоју, Петар, он је родом са Озрена, те смо се теренским возилом упутили према једном од најпознатијих и најљепших врхова - Гостиљу. Разлог за такву руту је био једноставан и рационалан, желио сам да посјетим фарму јелена у селу Конопшта, Јеленово језеро, базу за полијетање параглајдинг клуба и да се озрем или се озарим погледом са врха, а све је то у истом правцу. За мене су два најимпресивнија описа магле дата у „Сеобама“ Милоша Црњанског и „Лелејској гори“ Михаила Лалића. Само, Милош је описивао маглу у равницама и мочварним усјецима ријека, а Михаило маглу у планини. Да, осјећао сам се управо као у Лалићевом роману, јер је тог дана новембарска магла притиснула Озрен и чинило ми се да се око мене обавија као плашт, да носим на раменима варку, као у дјетињству шећерну вуну. Први пут ми се десило да видим маглу на самом врху планине. Није се видјело даље од десет метара. То је значило да све оно што сам могао угледати са врха, а иначе се види Добој, Петрово, Грачаница, Тузла, морам видјети неки други пут. Нестварно су у тој магли изгледали јелени и кошуте у селу Конопљиште на 550 метара надморске висине. Већ је падао мрак када смо стигли до базе познатог параглајдинг клуба „Парагост“. Ту се налазе у цијелом крају Озрену па и Добоју познате аутохтоне мрке медвједице назване Љубица и Маша, ланад па чак и једна лама, вјечно зачуђеног лица, откуд она ту на Озрену, стигла са далеких Анда (које сам увијек волио звати по шпанском топониму Кордиљерима). Признајем, није ми било свеједно хранити Љубицу из руке њеним воћним карамелама. Огромна је и моћна животиња, и могла би да ме угризе. Неко је зазвао и Машу која, лијена и још крупнија није хтјела да изађе из свог склоништа, далеко луксузнијег од брлога, па се чувар грохотом насмијао и рекао да се медвједи не одазивају на име.

РИЈЕЧ ПРИРЕЂИВАЧА

То није спријечило Љубицу да докуси карамеле, те сам се ријешио брига. Углавном, Озрен је надалеко и међународно познат код љубитеља екстремних спортова баш по параглајдингу, јер су око планине изузетно погодни вјетрови за једрење. Имају пет полетишта, а најпознатије је за врхунске параглајдере на врху Гостиља. Овај клуб сваке године организује ревијално такмичење у параглајдингу и прелету почетком августа под називом „Озреналин“ што на Озрен тих дана привлачи велики број параглајдера из разних крајева свијета. Од осталих манифестација на Озрену треба посебно истаћи „Озренски планинарски маратон“ који се одржава првог викенда у јуну већ 16 година и окупља стотине маратонаца и планинара из бивше Југославије и других земаља. Манифестација траје три дана, а претходи јој такмичење у припремању „Озренског златног котлића“. Мјештани кажу да се то не смије пропустити. Од септембра 2020. године, одржава се и „Брдско-бициклички маратон Озрен“ у дужини од 50 km.

Ако сте пасионирани ловац, на Озрену постоји ловиште и два ловачка удружења које традиционално организују манифестације „Лов на дивљу свињу“ и „Вучији дани на Озрену“.

За љубитеље природе мирнијег духа кажу да је право вријеме за долазак на Озрен 11. септембар. Овај датум је у свијету познат као дан напада на куле бизанкиње у Њујорку, али код нас је познатији као дан на који се обиљежава једно друго страдање - Усјековање главе Св. Јована Крститеља. Локално становништво сматра да трава „Ива што од мртва прави жива“ убрана на овај дан има већу добробит него прије или послје овог православног празника. Вјековна традиција добила је и свјетски значај, јер је овај древни обичај под званичним називом „Брање траве Иве на Озрену“ уврштен на листи УНЕСКО – нематеријалне културне баштине човјечанства. Импресиван је то и успјех и догађај.

Нешто и о гастрономији. Будите увјерени да је традиционална домаћа кухиња на Озрену, а и хотелу „Терме Озрен“, врхунска. Посебни и аутохтони специјалитети су „Озренски димљени сир“ и љековити озренски мед од вријеска, четинара и шумског воћа. Разноликост и богатство флоре и фауне на Озрену су задивљујући.

И за крај, оставио сам оно највредније и најважније што сам посјетио најприје и првог дана. Оно по чему је Озрен најпознатији – Манастир Озрен, посвећен Св. Николи, подигнут још, како предање каже, 1284. године (прије доласка Турака), од стране ктитора Стефана Драгутина Немањића (око 1251 — 12. март 1316), сина Стефана Уроша и Јелене Анжујске, краља Србије и Срема, који је у то вријеме владао и овим крајевима.

РИЈЕЧ ПРИРЕЂИВАЧА

Манастир је доживио пуну обнову у 16. вијеку. Налази се у насељу Калуђерица, седам километара јужно од Петрова, у питомом планинском окружењу кроз које протиче ријека Спреча. У манастирском комплексу је и извор Калуђерица. Ово дивно и складно здање, цијели комплекс и шеталиште око манастира, ријеку Спречу, а нешто ниже и брзу ријеку Јадрину не треба описивати него посјетити и осјетити осам вијекова историје надахнућа и духовности. Манастир је најпосјећенији за вријеме вјерског празника Велике Госпојине када се код манастира одржава велики црквено-народни сабор. Манастир је у марту 2003. године, проглашен националним спомеником Босне и Херцеговине.

Има још много тога о Озрену, што треба да се види и доживи. Зато Озрен треба посјетити, и то не само једном, и uživати у његовим гљепотама.

Бања Лука, децембар 2021.

Приређивач
Velimir
Велимир Савић

Медвједице са Озрена

	Предговор	3
	Ријеч приређивача	4
01	Општи подаци	10
02	Географски и метеоролошки подаци	11
03	Регистар пословних субјеката	18
04	Становништво	20
05	Плате	24
06	Тржиште рада	26
07	Бруто домаћи производ	30
08	Инвестиције	34
09	Структурне пословне статистике	37
10	Цијене	42
11	Пољопривреда	45
12	Шумарство	50
13	Животна средина	54
14	Индустрија	57
15	Енергетика	61
16	Грађевинарство	66
17	Спољна трговина	68
18	Дистрибутивна трговина	71
19	Туризам	73
20	Саобраћај и везе	76
21	Образовање	81
22	Култура и умјетност	89
23	Здравље	92
24	Здравствено, пензијско и инвалидско осигурање	95
25	Социјална заштита	97
26	Истраживање и развој	103
27	Криминалитет	108
	Водич за кориснике	112
	Знакови и скраћенице	114
	Подручја дјелатности	115
	Мала школа статистике	116

01 ОПШТИ ПОДАЦИ

Република Српска је проглашена 9. јануара 1992. године, а као државни ентитет Босне и Херцеговине верификована је Дејтонским мировним споразумом и потписивањем мира у Паризу, 14. децембра 1995. године. Република Српска је данас парламентарна република са ограниченим међународним субјективитетом. Највећи град Републике Српске је Бања Лука која представља административни, привредни и културни центар Републике Српске.

НАЗИВ	Република Српска
амблем	
СИМБОЛИ	
заства	
СЛУЖБЕНИ ЈЕЗИЦИ	језик српског народа, језик бошњачког народа, језик хрватског народа
СЛУЖБЕНА ПИСМА	ћирилица латиница
СТАНОВНИШТВО, 2020. (процена средином године)	1 136 274
ПОВРШИНА¹⁾	24 641 km ²
општине	55
градови	Бања Лука Бијељина Градишка Дервента Добој Зворник Источно Сарајево Приједор Требиње
ТЕРИТОРИЈАЛНО УРЕЂЕЊЕ²⁾	
МОНЕТА	конвертибилна марка (KM)
Међународна банкарска шифра (ISO code)	VAM

¹⁾Привремени податак о површини Републике Српске који не укључује дио Брчко дистрикта.

Извор: Републичка управа за геодетске и имовинско-правне послове

²⁾Усвајањем Закона о Граду Дервента и Закона о измјени и допунама Закона о територијалној организацији Републике Српске („Службени гласник Републике Српске”, бр. 15/21) извршене су промјене у територијалној организацији Републике Српске, тако да од 3. марта 2021. године територију Републике Српске чини 55 општина и девет градова.

02 ГЕОГРАФСКИ И МЕТЕОРОЛОШКИ ПОДАЦИ

Вријеме донесе све ко га дочекаати умије.

Географски положај Републике Српске

Територија Републике Српске налази се између 42°33' и 45°17' сјеверне географске ширине и 16°12' и 19°38' источне географске дужине по Гриничу, односно захвата сјеверни и источни дио геопростора Босне и Херцеговине. Република Српска има површину од 24 641 km².

Република Српска спада у групу континенталних простора – нема излаз на море и смјештена је на контакту двију великих природно-географских и друштвено-економских регионалних цјелина – панонске и медитеранске.

Према територијалној организацији територију Републике Српске чини девет градова: Бања Лука, Бијељина, Градишка, Дервента, Добој, Зворник, Источно Сарајево, Приједор и Требиње, као и 55 општина. Док остали наведени градови у свом саставу немају општине, Град Источно Сарајево обухвата подручја општина: Источна Илиџа, Источно Ново Сарајево, Источни Стари Град, Пале, Соколац и Трново. Град Бања Лука је највећи град Републике Српске и представља административни, привредни и културни центар Републике Српске.

Републику Српску пресијецају виталне комуникационе везе

У саобраћајно-географском смислу положај Републике Српске је од посебног значаја. То се првенствено односи на меридијански правац који ријечним долинама Босне и Неретве, пресијецајући динарски планински комплекс, повезује средњоевропску и медитеранску макрорегију. Ништа мањег значаја није ни упоредни правац који повезује Републику Српску са централнобалканским и западноевропским простором. Значајан је и излаз Републике Српске на ријеку Саву којом се веже на европску ријечну саобраћајницу Рајна – Мајна – Дунав.

Природна обиљежја Републике Српске

Сложена и занимљива природна обиљежја Републике Српске су резултат припадности различитим природно-географским цјелинама и њиховој геоморфолошкој еволуцији.

У сјеверном перипанонском дијелу брежуљкасти терени, изграђени од кенозојских наслага, постепено се спуштају у равничарске просторе са алувијалним заравнима и ријечним терасама што уједно чини и најплоднији дио Републике Српске. На том простору издиже се само неколико усамљених планина – Козара, Просара, Мотајица, Вучијак, Озрен и Требовац, те крајњи сјевероисточни огранци Мајевике.

ГЕОГРАФСКИ И МЕТЕОРОЛОШКИ ПОДАЦИ

Према југу, равничарски простор преко брежуљкастог терена прелази у планинско подручје које припадају црноморском ријечном сливу. Све мање ријеке у Републици Српској, осим оних на подручју Источне Херцеговине, припадају дринском и савском ријечном сливу. Све воде јужно од планинског превоја Чемерно, на подручју Источне Херцеговине, припадају јадранском ријечном сливу.

Најдуже ријеке Републике Српске су Дрина (308,5 km), Сава (204,8 km) и Врбас (131,9 km) које припадају црноморском ријечном сливу. Све мање ријеке у Републици Српској, осим оних на подручју Источне Херцеговине, припадају дринском и савском ријечном сливу. Све воде јужно од планинског превоја Чемерно, на подручју Источне Херцеговине, припадају јадранском ријечном сливу.

2.1. Географске координате крајњих тачака

	Сјеверна географска ширина	Источна географска дужина ¹⁾	Насељено мјесто
Сјевер	45° 16' 36"	16° 56' 08"	Доња Градина - општина Козарска Дубица
Југ	42° 33' 18"	18° 26' 45"	Подштировник - град Требиње
Исток	44° 02' 59"	19° 37' 44"	Жлијебац - општина Братунац
Запад	44° 56' 52"	16° 12' 18"	Средњи Бушевић - општина Крупа на Уни

¹⁾ По Гриничу

2.2. Највише планине и планински врхови

Планина	Врх	Надморска висина, m
Маглић	Маглић	2 386
Волујак	Волујак	2 336
Лелија	Велика Лелија	2 032
Зеленгора	Брегоч	2 014
Клековача	Клековача	1 961
Црвањ	Зимомор	1 920
Јахорина	Огорјелица	1 916
Виторог	Велики Виторог	1 906
Требова планина	Велика Кошута	1 872
Бјеласница (Гатачка)	Бјеласница	1 867
Снијежница (Тјентиште)	Снијежница	1 787
Баба	Ђед	1 735
Вучево (Површ)	Живањ	1 696
Вучево	Жрвањ	1 696
Романија	Велики Лупоглав	1 652
Требевић	Требевић	1 629
Јавор	Велики Жеп	1 537

Извор: Природно-математички факултет, Бања Лука, Катедра за физичку географију

ГЕОГРАФСКИ И МЕТЕОРОЛОШКИ ПОДАЦИ

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

Ријека Дрина настаје спајањем ријека Таре и Пиве код Шћепан Поља на надморској висини 434 m н.в. У Саву се улијева код Раче на 78 m н.в. Дужина тока је 345 km и тече углавном у правцу од југа ка сјеверу, а 220 km представља границу Србије и Босне и Херцеговине. Површина слива Дрине износи 19 226 km², од чега Републици Српској припада 6 391 km² или 33,2% слива, а ФБиХ 837 km² или 4,4% слива. Најзначајније притоке Дрине су: Лим, Тара, Пива, Ђехотина, Дрињача, Прача, Сутјеска, Јадар и Рзав.

2.3. Најдуже ријеке (дужина тока)

Ријека	УКУПНО	у Републици Српској
Дрина	341,0	308,5
Сава	945,0	204,8
Врбас	249,9	131,9
Босна	279,4	98,0
Врбања	95,4	95,4
Уна	212,5	91,8
Сана	157,7	85,0
Украина	80,9	80,9

Извор: Јавна установа „Воде Српске“, Бијељина

ГЕОГРАФСКИ И МЕТЕОРОЛОШКИ ПОДАЦИ

2.4. Највећа језера и рибањаци

	Површина, km ²	Надморска висина, m	Највећа дубина, m	Запремина воде, мил. m ³
ВЈЕШТАЧКА ЈЕЗЕРА				
Билећко (на Требишњици)	27,064	400	104,0	1 280,0
Перућачко (на Дрини)	12,401	290	70,0	355,0
Зворничко (на Дрини)	8,876	140	28,0	89,0
Вишеградско (на Дрини)	8,900	336	78,0	161,0
Бочац (на Врбасу)	2,330	282	62,0	52,7
ПРИРОДНА ЈЕЗЕРА				
Штиринско (на Зеленгори)	0,129	1 672	4,5	0,255
Котланичко (на Зеленгори)	0,044	1 528	10,0	0,250
Улошко (на Црвљу)	0,043	1 058	14,0	0,255
Доње Баре (на Зеленгори)	0,021	1 475	4,5	0,057
Орловачко (на Зеленгори)	0,021	1 438	5,0	0,054
РИБЊАЦИ				
Санџани (на Гомјеници)	11,179	143	4,0	...
Бардача (на Матури)	4,800	90	2,2	...
Прњавор (на Вијаки)	6,664	134	3,5	...
Сјековац (на Укрини)	3,980	85	3,0	...

Извор: Јавна установа „Воде Српске“, Бијељина

Природни потенцијали су свакако један од кључних фактора у садашњем и будућем развоју Републике Српске и њеном економско-географском обликовању. У том смислу у најважније природне потенцијале спадају пољопривредно земљиште, шумски комплекси, хидро-климатски услови и рудни и минерални ресурси.

Климатске карактеристике

Различити климатски утицаји који дјелују на простору Републике Српске, резултат су природних фактора и законитости опште циркулације ваздушних маса овог простора. Према томе, на територији Републике Српске могу се издвојити три климатска типа, и то:

1. Сјеверни перипанонски простор, има умјерено континенталну климу. Одликује се са умјерено хладним зимама и топлим љетима. Вриједности средње годишње температуре ваздуха овог климатског типа крећу се од 12°C до 19°C.

ГЕОГРАФСКИ И МЕТЕОРОЛОШКИ ПОДАЦИ

2. Планинска и планинско-котлинска клима, захвата највећи дио Републике Српске. Планински масиви имају кратка и свјежа лjeta и хладне и сњеговите зиме, гдје се високи сњижни покривач дуго задржава. Средња годишња температура ваздуха је између 5°C и 7°C. Брежуљкаста подручја, те котлине и долине имају нешто блажу климу. Простори који имају обиљежја планинско–котлинске климе, имају средњу годишњу температуру ваздуха око 10°C. Зиме су умјерено хладне са снијегом, са честим температурним инверзијама и маглама, док су лjeta умјерено топла.

3. Измијењена варијанта медитеранско-јадранске климе

Јужни дио Републике Српске односно простор ниске Херцеговине има измијењену варијанту јадранске климе. Овај простор се назива Хумине, за разлику од простора Рудина који захвата више планинске дијелове херцеговачког крша кога, у климатском погледу, карактерише прелазна варијанта између климе Хумина и планинске климе. Средња годишња температура ваздуха је између 14°C и 14,7°C. У овом климатском простору смјештен је најтоплији град Републике Српске –Требиње.

2.5. Годишње вриједности важнијих метеоролошких параметара и средња мјесечна температура ваздуха, 2020.

Мјесто	Средња годишња температура ваздуха, °C	Облачност, десетине	Влажност, %	Инсолација, час
Бања Лука	12,8	5,4	74	2 305,1
Бијељина	13,0	5,9	78	2 049,0
Билећа	13,3	4,3	66	2 061,0
Вишеград	11,6	6,6	74	...
Градишка	12,6	5,2	74	...
Добој	12,5	6,3	74	2 000,7
Калиновик	8,2	5,3	69	...
Мркоњић Град	10,9	5,1	71	1 806,2
Нови Град	12,3	6,2	69	...
Приједор	12,5	5,7	77	1 978,2
Рибник	11,4	5,4	63	...
Рудо	11,2	6,3	74	...
Соколац	8,2	5,6	74	2 058,5
Србац	12,1	5,9	68	...
Сребреница	10,7	5,7	83	1 572,7
Требиње	15,4	3,9	65	...
Фоча	10,9	6,4	79	...
Хан Пијесак	7,7	5,6	87	1 967,0
Чемерно	7,5	5,3	76	2 019,7
Шипово	10,4	5,4	80	...

Извор: Републички хидрометеоролошки завод

ГЕОГРАФСКИ И МЕТЕОРОЛОШКИ ПОДАЦИ

Земљотреси у Републици Српској

2.6. Земљотреси

Мјесто (локација)	Датум	Хипоцентрално вријеме ²⁾	Географска ширина	Географска дужина	Магнитуда ³⁾	Интензитет ⁴⁾
Бочац	20.02.1996.	14:12:13	44,50	17,23	4,7	6-7
Теслић	26.02.1998.	12:09:20	44,72	17,71	4,1	5-6
Источни Дрвар	15.04.1998.	23:30:47	44,37	16,63	4,1	5-6
Требиње	22.07.2001.	20:08:16	42,79	18,18	4,6	6-7
Котор Варош	29.03.2002.	16:04:01	44,60	17,39	4,0	5-6
Милићи	14.12.2003.	10:09:29	44,08	19,09	5,1	6-7
Невесиње	21.09.2004.	04:46:09	43,18	18,13	4,2	5-6
Берковићи	27.09.2005.	00:25:34	43,22	18,15	5,1	6-7
Невесиње	17.06.2006.	20:01:10	43,39	18,09	4,3	6
Невесиње	17.06.2006.	20:09:26	43,36	18,15	4,2	5-6
Требиње	14.11.2008.	13:26:05	42,56	18,60	4,7	6-7
Пале	31.03.2009.	01:46:03	43,84	18,54	4,1	5-6
Волујак	25.01.2013.	18:52:26	43,26	18,70	4,1	6
Волујак	03.02.2013.	12:01:00	43,22	18,67	4,1	6
Регион Поткозарја	28.01.2014.	00:03:32	44,99	17,13	4,2	6
Регион Гацка	04.05.2014.	23:29:53	44,52	17,56	3,9	5-6
Регион Гацка	30.09.2014.	15:12:43	43,06	18,40	4,0	5-6
Јахорина	12.04.2015.	00:05:32	43,75	18,56	4,2	6
Масловаре	28.04.2015.	16:16:50	44,52	17,56	4,0	5-6
Слатина (рег. Бање Луке)	03.11.2016.	15:04:04	44,80	17,30	3,9	5-6
Регион Билеће	09.11.2016.	15:58:44	42,93	18,47	4,1	5-6
Фоча	02.03.2017.	06:36:23	43,40	18,97	3,6	5
Љубиње	12.01.2018.	02:20:35	43,03	18,05	3,7	5
Невесиње	26.11.2019.	09:19:26	43,20	18,01	5,5	7-8
Невесиње	26.11.2019.	09:40:20	43,15	18,19	3,4	5
Невесиње	26.11.2019.	11:58:26	43,12	18,09	3,4	5
Невесиње	26.11.2019.	16:30:43	43,20	18,10	3,4	5
Невесиње	01.01.2020.	10:07:08	43,20	18,01	3,6	5
Требиње	16.04.2020.	06:13:18	42,64	18,24	3,6	5

²⁾ Вријеме потреса дато је по UTC времену (универзално вријеме)

³⁾ Магнитуда потреса изражена је у јединицама Рихтерове скале

⁴⁾ Приказани су земљотреси са пет и више степени. Интензитет потреса у епицентралној зони одређен је према Меркали – Канкани – Зиберговој (*Mercalli – Cancani – Sieberg*) скали ("MCS").

Извор: Републички хидрометеоролошки завод

ГЕОГРАФСКИ И МЕТЕОРОЛОШКИ ПОДАЦИ

Земљотрес настаје услед помјерања тектонских плоча, кретања Земљине коре или појаве удара, а последица је подрхтавање Земљине коре због ослобађања велике енергије.

Подручје Балкана је под утицајем великих плоча литосфере у Евроазији и Африци, као и мањих сегмената попут Арабијске плоче и Јадранске микро-плоче. Насупрот распрострањеном увјерењу да су земљотреси ријетке појаве, они се дешавају врло често, али њихов највећи број је слабог интензитета и јавља се на релативно малим површинама копнених простора или океанског дна.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

Стручњаци су израчунали да постоји 12 врста земљотреса.

Ради се о слједећим описима:

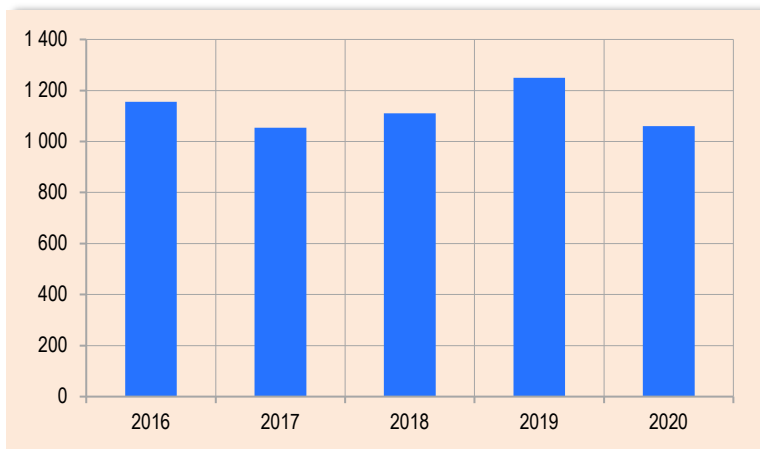
1. Неосјетљив земљотрес: Биљеже га једино сеизмографи,
2. Једва осјетљив земљотрес: Осјети се само у горњим спратовима зграда,
3. Лаган земљотрес: Тло подрхтава као кад прође аутомобил,
4. Умјерен земљотрес: Звече прозорска стакла,
5. Прилично јак земљотрес: Њишу се слике на зиду, појединци излазе из објекта (ова врста земљотреса погодила је недавно и сада БиХ),
6. Јак земљотрес: Слабије грађене куће пуцају, намјештај се покреће,
7. Врло јак земљотрес: Руше се димњаци, куће пуцају, падају кровови,
8. Разоран земљотрес: Слабије грађене куће се руше, јаче грађене пуцају тло пуца,
9. Пустошни земљотрес: Куће се тешко оштећују, настају велике пукотине и појављују се клизишта,
10. Уништавајући земљотрес: Већина кућа се руши, руше се бране и мостови,
11. Катастрофалан земљотрес: Срушена је већина зграда, велики покрети тла и стијена,
12. Велики катастрофалан земљотрес: Руши се све што је човек изградио.

03 РЕГИСТАР ПОСЛОВНИХ СУБЈЕКТАТА

Гвожђе се кује док је вруће.

Подаци о пословним субјектима са сједиштем на територији Републике Српске добијени су из Регистра пословних субјеката. Поступак уписа и разврставања пословних субјеката према дјелатностима у Регистар пословних субјеката је од 1.12.2013. године у надлежности Агенције за посредничке, информатичке и финансијске услуге. У Регистар пословних субјеката не уписују се физичка лица која обављају предузетничку дјелатност.

У 2020. години основано је 1 060 пословних субјеката, што је за 15,2% мање у односу на претходну годину.

Графикон 3.1. Број основаних пословних субјеката

Извор: Агенција за посредничке, информатичке и финансијске услуге

Укупан број пословних субјеката из три подручја класификације дјелатности обухвата више од половине укупно регистрованих пословних субјеката разврстаних према претежној дјелатности: (G) *Трговина на велико и на мало; поправка моторних возила и мотоцикала* (27,7%), (S) *Остале услужне дјелатности* (18,1%) и (C) *Прерађивачка индустрија* (13,2%).

РЕГИСТАР ПОСЛОВНИХ СУБЈЕКТА

3.1. Број пословних субјеката по подручјима КД, стање 31. децембар

Подручја КД	2016	2017	2018	2019	2020
УКУПНО	30 275	31 286	32 376	33 447	34 467
A	1 106	1 144	1 180	1 205	1 245
B	182	185	192	197	212
C	4 075	4 187	4 324	4 427	4 521
D	189	200	209	226	243
E	241	248	261	269	276
F	1 625	1 696	1 757	1 805	1 875
G	8 829	9 029	9 227	9 389	9 555
H	1 419	1 461	1 499	1 517	1 559
I	407	425	451	470	486
J	595	644	694	754	799
K	184	196	200	202	210
L	174	192	212	233	248
M	1 490	1 570	1 687	1 832	1 941
N	396	423	470	541	611
O	342	349	351	358	361
P	615	636	650	668	678
Q	754	789	839	889	932
R	2 258	2 318	2 363	2 419	2 462
S	5 391	5 591	5 807	6 043	6 249
T	2	2	2	2	2
U	1	1	1	1	2

Извор: Агенција за посредничке, информатичке и финансијске услуге

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

Портал регионалних пословних регистара BIFIDEX (*Business and Financial Data Exchange*), који представља пословне регистре Србије, Албаније, Сјеверне Македоније, Црне Горе и Републике Српске (БиХ), омогућаје претраживање у реалном времену око 1,5 милиона компанија и правних лица и преко два милиона власника и менаџера.

04 СТАНОВНИШТВО

Кад се човек роди, цео свет се радује, а само он плаче. Али треба да живи тако да, кад умре, цео свет плаче, а само он се радује.

Патријарх Павле

Живорођена дјеца

Укупан број живорођених у 2020. години у односу на претходну годину мањи је за 1,2%. Просјечна старост мајке при рођењу првог дјетета у Републици Српској је 27,9 година, те је у односу на прошлу годину, просјечна старост повећана за 0,1 годину. Просјечна старост мајке при рођењу првог дјетета у ЕУ (према последњем расположивом податку Еуростата за 2019. годину) била је 30,9 година. Подаци указују на тенденцију да жене одлажу рађање дјеце и да старосна граница приликом рађања дјеце расте. Укупна просјечна старост мајке у Републици Српској била је 29,4 година у 2020. години.

У последњем периоду, када су у питању живорођена дјеца, посматрајући просјек од пет година, у браку се рађа око 83% дјеце.

4.1. Живорођени у Републици Српској

	2016	2017	2018	2019	2020
СВЕГА	9 452	9 339	9 568	9 274	9 161
Мушки	4 931	4 886	5 001	4 907	4 792
Женски	4 521	4 453	4 567	4 367	4 369

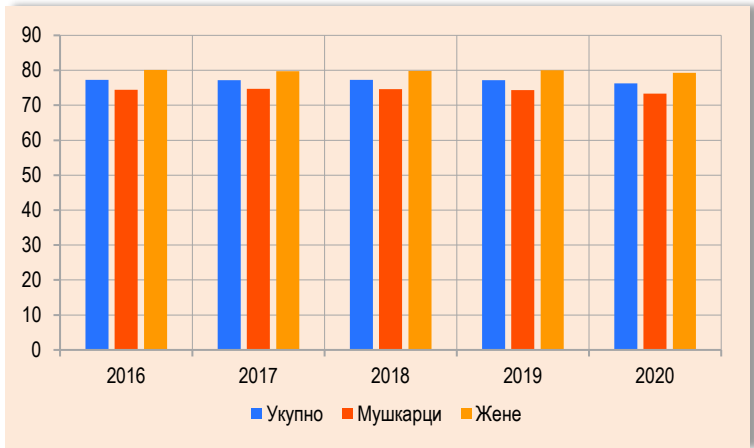
Очекивано трајање живота

Очекивано трајање живота у Републици Српској при рођењу смањено је за 1,01 годину за мушкарце и 0,86 година за жене између 2016. и 2020. године, док је највећи пораст евидентиран између 2015. и 2016. године. У 2020. години очекивано трајање живота за жене је износило 79,24, док је за мушкарце било 73,34 године.

4.2. Очекивано трајање живота у Републици Српској

	УКУПНО	Мушкарци	Жене
2016	77,24	74,40	80,10
2017	77,20	74,68	79,71
2018	77,22	74,59	79,86
2019	77,15	74,34	80,00
2020	76,23	73,34	79,24

СТАНОВНИШТВО

Графикон 4.1. Очекивано трајање живота

4.3. Најчешћа мушка и женска имена уписана у матичне књиге рођених

	2016	2017	2018	2019	2020
Мушка имена	Стефан	Стефан	Стефан	Лука	Лука
	Лука	Лазар	Лазар	Лазар	Лазар
	Лазар	Лука	Лука	Стефан	Стефан
	Никола	Никола	Никола	Никола	Василије
	Павле	Павле	Павле	Павле	Никола
Женска имена	Марија	Марија	Софија	Софија	Софија
	Софија	Софија	Милица	Милица	Милица
	Ана	Милица	Марија	Марија	Марија
	Милица	Ана	Ана	Ана	Ана
	Сара	Дуња	Теодора	Сара	Дуња

СТАНОВНИШТВО

Умрли у Републици Српској

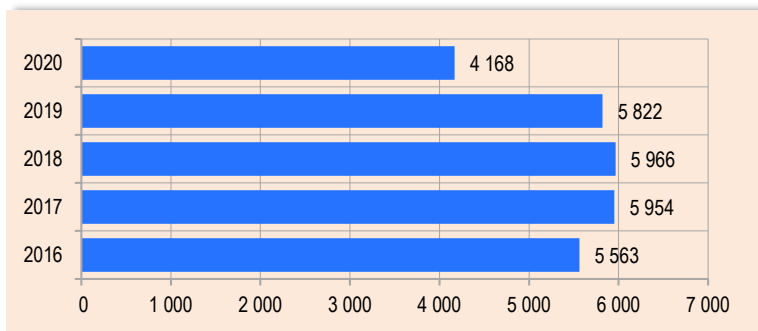
Укупан број умрлих у 2020. години у односу на претходну годину већи је за 9,9%. Просјечна старост умрлог лица у Републици Српској је 74,8 година. У просјеку, жене живе дуже од мушкараца око шест година. Око половине умрлих лица умре од болести система крвотока, а око једне петине умре од малигних тумора. На хиљаду живорођених беба, у просјеку умре око двије бебе до годину дана старости. Стопа смртности одојчади у Републици Српској у 2020. години износила је 4,7‰.

4.4. Умрли у Републици Српској

	2016	2017	2018	2019	2020
СВЕГА	13 970	14 663	14 763	15 081	16 582
Мушкарци	7 198	7 363	7 449	7 753	8 613
Жене	7 419	6 772	7 300	7 328	7 969

Закључени бракови

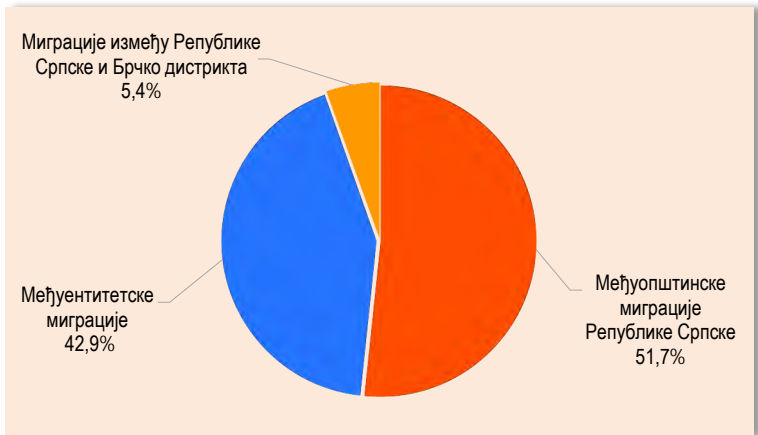
У Републици Српској се у просјеку на хиљаду становника закључује пет нових бракова. У 2020. години број склопљених бракова мањи је за 28,4% у односу на 2019. годину. Најстарији младожења у 2020. години имао је 85 година, а неvjеста 79 година, док је најмлађи младожења који је закључио брак имао 17 година, а најмлађа неvjеста 16 година. Просјечна старост неvjесте приликом закључења брака је 29,2, док први брак у просјеку жене закључују са 27,3 године. Просјечна старост мушкараца приликом закључења брака је 32,5 година, а први брак младожење у просјеку склапају са 30,3 године.

Графикон 4.2. Закључени бракови

Миграције у Републици Српској

Највећи број миграција у Републици Српској забиљежен је у популационој групи од 20. до 34. године, а за пресељење у овој доби се чешће одлучују жене. У старосној групи од 35 и више година, у миграцијама више учествују мушкарци.

Графикон 4.3. Унутрашња миграциона кретања (досељени/одсељени) у Републици Српској, 2020.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

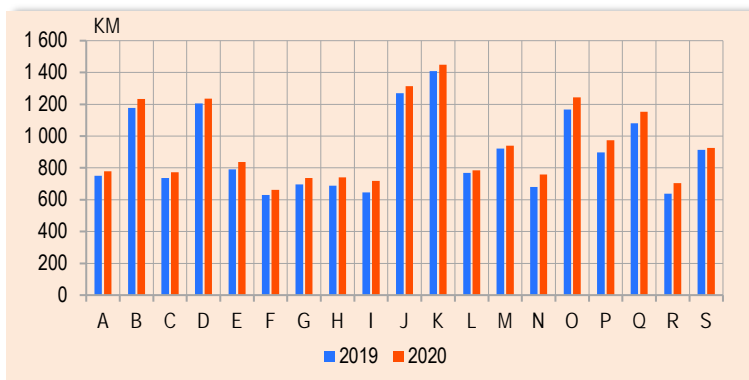
Миграциони салдо (разлика између броја досељеног и одсељеног становништва) у 2020. години повећан је у односу на 2019. годину за 807. Другим ријечима, у 2020. години у Републику Српску доселило се 807 становника више него у 2019. години.

05 ПЛАТЕ

Што људи имају више, то више желе.

Просјечна плата након опорезивања (нето плата) већа у 2020. години у односу на претходну годину

Просјечна плата након опорезивања (нето плата), која је у 2020. години износила 956 КМ, биљежи раст у односу на 2019. годину, и то за чак 50 КМ. Номинално гледано, просјечна плата након опорезивања (нето плата) већа је за 5,5%. Раст је забиљежен у свих 19 подручја, од чега највише у подручјима (I) *Дјелатности пружања смјештаја, припреме и послуживања хране, хотелијерство и угоститељство* 11,6% и (N) *Административне и помоћне услужне дјелатности* 11,5%.

Графикон 5.1. Просјечне плате након опорезивања (нето плате) по подручјима КД

Реални индекс просјечне плате након опорезивања (нето плате), који представља однос између номиналног индекса просјечне плате након опорезивања (нето плате) и индекса потрошачких цијена у одговарајућем периоду, такође показује повећање. У 2020. години, у односу на 2019. годину, у Републици Српској реално повећање просјечне плате након опорезивања (нето плате) износило је 6,8%.

Ситуација је слична када су у питању земље у окружењу. У Словенији просјечна нето плата реално је већа за 6,7%, у Хрватској за 2,6%, док је у Србији просјечна нето плата реално већа за чак 7,7%. У Црној Гори просјечна нето плата реално је већа у 2020. години у односу на 2019. годину за 2,1%. У Федерацији БиХ просјечна нето плата реално је већа за 3,9%.

У посљедњих пет година просјечна нето плата повећала се за 14,4%. Запослени у подручју (К) *Финансијске дјелатности и дјелатности осигурања*, гдје сваки други радник има високу или вишу стручну спрему, и даље су најбоље плаћени за свој рад. Они чине 2,1% од укупног броја запослених и у 2020. години су просјечно примали 1 449 КМ мјесечно. Најниже просјечне мјесечне плате након опорезивања (нето плате) у 2020. години зарађивали су запослени у подручју (Ф) *Грађевинарство* (661 КМ), које запошљава 4,9% од укупног броја радника. У овом подручју, највећи број запослених, око 44%, има средњу стручну спрему.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

Просјечна плата након опорезивања (нето плата) у петогодишњем периоду повећала се највише у подручју (N) *Административне и помоћне услужне дјелатности* и то за 241 КМ.

5.1. Просјечне плате након опорезивања по подручјима КД

	2016	2017	2018	2019	2020
УКУПНО	836	831	857	906	956
A	710	725	729	751	779
B	1 090	1 084	1 126	1 178	1 233
C	626	638	675	736	772
D	1 074	1 083	1 152	1 205	1 235
E	688	696	759	791	838
F	537	548	580	630	661
G	585	589	628	696	736
H	626	630	652	688	740
I	561	562	575	645	719
J	1 161	1 136	1 204	1 270	1 314
K	1 269	1 321	1 369	1 409	1 449
L	679	623	646	768	784
M	794	896	901	922	940
N	518	552	581	681	759
O	1 115	1 098	1 126	1 167	1 244
P	855	833	846	898	973
Q	1 059	1 041	1 047	1 080	1 152
R	548	564	588	638	704
S	685	813	797	913	925

06 ТРЖИШТЕ РАДА

Свако је ковач своје среће.

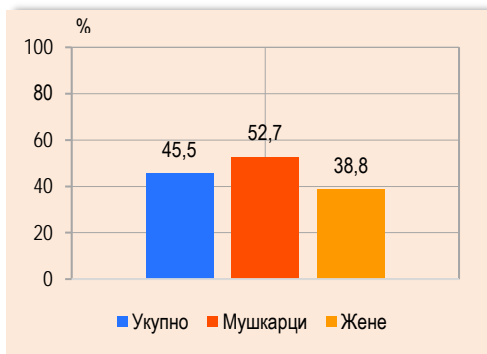
Посматрано по полу, у 2020. години стопа незапослености жена је 13,0%, док је стопа незапослености мушкараца 12,7%.

6.1. Стопе незапослености, 2020.

	%	
УКУПНО	Мушкарци	Жене
12,9	12,7	13,0

Структура запослених према групама подручја дјелатности у 2020. години је сљедећа: пољопривредне 23,8%, индустријске (непољопривредне) 27,7% и услужне 48,5%, а према типу запослености: запослени за плату (запосленици) 69,9%, samozапосленици 22,2% и неплаћени помажући чланови 7,9%. Према завршеној школској спреми највећи број запослених има средњу стручну спрему 64,4%.

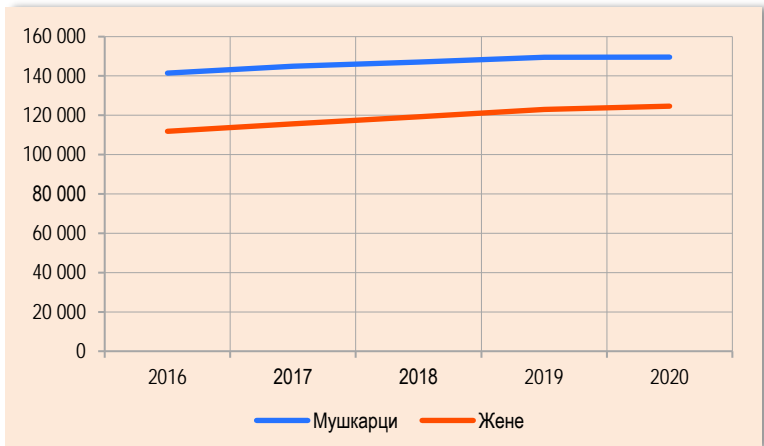
Развијене земље карактерише доминантно учешће запослених у сектору услуга, као и високо учешће категорије запослених за плату у укупној запослености.

Графикон 6.1. Стопе запослености (15+ година старости), 2020.

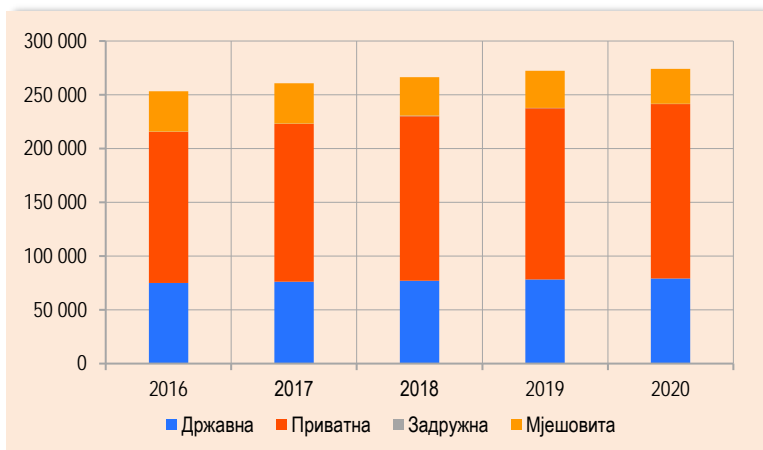
ДА ЛИ ЗНАТЕ?

Стопа запослености мушког дијела популације већа је за 13,9 процентних поена у односу на стопу запослености женског дијела популације.

Графикон 6.2. Запослени по полу, годишњи просјек

ТРЖИШТЕ РАДА

Графикон 6.3. Запослени према облику својине

Највећи број запослених је у приватном сектору. Сваки други запослени ради у пословним субјектима који су у приватној својини, а сваки шести запослени је предузетник или ради код предузетника.

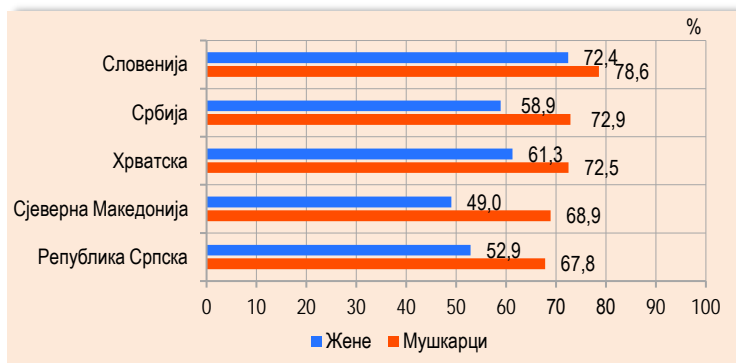
Половина запослених у Републици Српској ради у подручјима (С) *Прерађивачка индустрија*, (Г) *Трговина на велико и на мало; поправка моторних возила и мотоцикала* и (О) *Јавна управа и одбрана; обавезно социјално осигурање*. Сваки други радник има највише завршену средњу школу, а сваки четврти завршену високу или вишу.

Сваки шести запослени млађи је од 30 година, а четвртина запослених старија је од 50 година.

ТРЖИШТЕ РАДА

6.2. Запослени по подручјима КД, годишњи просјек

	2016	2017	2018	2019	2020
УКУПНО	253 305	260 608	266 309	272 366	274 227
A	8 468	8 482	8 530	8 468	8473
B	5 277	5 357	5 114	5 045	4 731
C	52 116	54 434	56 436	56 738	58 013
D	7 854	8 201	8 680	8 878	8 385
E	4 833	4 956	4 902	5 040	5 026
F	11 542	11 731	12 155	12 596	13 342
G	44 909	46 172	46 571	48 192	48 247
H	11 761	11 987	12 073	12 454	12 257
I	12 106	12 879	13 341	13 742	13 523
J	5 150	5 587	5 876	6 194	6 342
K	5 558	5 505	5 614	5 788	5 831
L	519	529	552	636	640
M	7 423	7 657	7 788	7 883	7 929
N	2 948	3 134	3 310	3 405	3 320
O	24 202	24 580	24 895	25 426	25 887
P	22 608	22 691	22 830	23 073	22 996
Q	17 198	17 484	18 007	18 842	19 448
R	3 583	3 846	4 118	4 457	4 380
S	5 250	5 396	5 517	5 509	5 457

Графикон 6.4. Стопе запослености у земљама у окружењу (20–64 година старости), 2020.

07 БРУТО ДОМАЋИ ПРОИЗВОД

Боље је у колиби пјевати него у двору плакати.

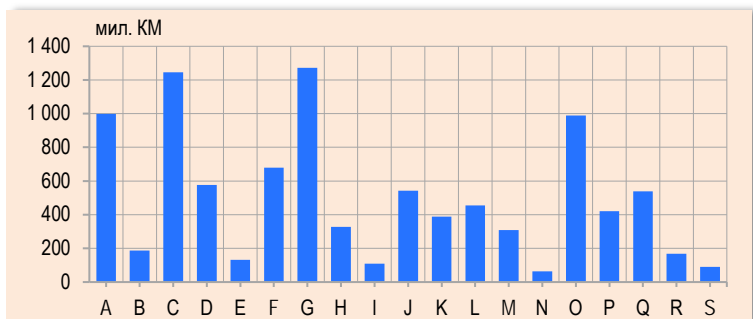
Економска активност Републике Српске, мјерена стопом реалног раста БДП, у 2020. години забиљежила је пад од 2,5%.

7.1. Бруто домаћи производ и бруто додата вриједност¹⁾, 2020.

	Текуће цијене, хиљ. КМ	Стопа реалног раста, %
Пољопривреда, шумарство и риболов	997 631	4,7
Вађење руда и камена	187 951	-1,7
Прерађивачка индустрија	1 245 526	-9,2
Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација	576 713	-3,9
Снабдијевање водом; канализација, управљање отпадом и дјелатности санације (ремедијације) животне средине	132 800	3,0
Грађевинарство	679 485	6,5
Трговина на велико и на мало; поправка моторних возила и мотоцикала	1 271 948	-2,8
Саобраћај и складиштење	327 518	-11,9
Дјелатности пружања смјештаја, припреме и послуживања хране; хотелијерство и угоститељство	109 551	-34,5
Информације и комуникације	541 712	7,2
Финансијске дјелатности и дјелатности осигурања	389 300	3,4
Пословање некретнима	454 459	1,1
Стручне, научне и техничке дјелатности	309 457	-3,3
Административне и помоћне услужне дјелатности	63 387	-2,1
Јавна управа и одбрана; обавезно социјално осигурање	988 993	1,8
Образовање	420 757	-0,4
Дјелатности здравствене заштите и социјалног рада	538 581	1,6
Умјетност, забава и рекреација	167 633	-3,4
Остале услужне дјелатности	90 944	-11,7
FISIM (минус)	230 753	2,9
Бруто додата вриједност	9 263 593	-1,7
Прези на производе минус субвенције на производе	1 868 256	-5,8
Бруто домаћи производ	11 131 849	-2,5

¹⁾ Обрачун Бруто домаћег производа заснован је на међународној методологији Европског система рачуна из 2010. године (*European System of Accounts - ESA 2010*).

БРУТО ДОМАЋИ ПРОИЗВОД

Графикон 7.1. Бруто додата вриједност, текуће цијене, 2020.

Преко 2,1 милијарде КМ бруто додате вриједности ствара се у индустријским дјелатностима

У укупном бруто домаћем производу за 2020. годину подручје (С) *Прерађивачка индустрија* учествује са 11,2%, подручје (Д) *Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација* са 5,2%, подручје (В) *Вађење руда и камена* са 1,7% и подручје (Е) *Снабдијевање водом; канализација, управљање отпадом и дјелатности санације (ремедијације) животне средине* са 1,2%. Посматрано са становишта запослености, ова подручја имају доминантну улогу и запошљавају око четвртине укупног броја запослених.

7.2. Бруто домаћи производ и бруто додата вриједност, текуће цијене, структуре

	2016	2017	2018	2019	2020
Пољопривредне дјелатности (А)	9,3	8,4	8,8	8,6	9,0
Индустријске дјелатности (В,С,Д,Е)	18,5	19,3	20,4	19,7	19,3
Грађевинарство (Ф)	5,2	5,6	5,5	5,7	6,1
Услугне дјелатности (Г,Н,И,Ј,К,Л,М, О,П,О,Р,С)	51,1	51,1	50,0	50,6	50,9
FISIM (минус)	2,0	2,0	2,1	2,0	2,1
Бруто додата вриједност	82,1	82,4	82,6	82,6	83,2
Порези на производе минус субвенције на производе	17,9	17,6	17,4	17,4	16,8
Бруто домаћи производ	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

БРУТО ДОМАЋИ ПРОИЗВОД

Прерађивачка индустрија представља једно од најзначајнијих подручја економије Републике Српске, са становишта њеног учешћа у укупној бруто додатој вриједности, учешћа у извозу, те броја запослених радника.

Економија Републике Српске по свом обиму је мала и није ни реално очекивати да се у кратком времену њена структура значајније промијени. Карактерише је доминантно учешће дјелатности које се ослањају на домаће ресурсе као што су пољопривреда, шумарство, рударство и енергетика.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

Област прехранбене идустрије има највеће учешће у подручју (С) *Прерађивачка индустрија*. Од укупног броја пословних субјеката из области прехранбене индустрије, 2,8% чине велика предузећа, а стварају 40,5% бруто додате вриједности.

7.3. Бруто додата вриједност по институционалним секторима, текуће цијене, структуре

	2016	2017	2018	2019	2020
Нефинансијски сектор	53,8	55,9	56,8	57,3	57,5
Финансијски сектор	3,7	4,0	4,1	4,1	4,2
Сектор општа држава	21,3	20,2	19,5	19,2	20,7
Сектор домаћинства	23,0	21,8	21,5	21,1	19,4
Сектор непрофитних институционалних јединица које служе домаћинствима	0,7	0,6	0,6	0,7	0,7
FISIM (минус)	2,5	2,5	2,5	2,4	2,5
Бруто додата вриједност	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

БРУТО ДОМАЋИ ПРОИЗВОД

7.4. Бруто домаћи производ

	2016	2017	2018	2019	2020
Бруто домаћи производ, текуће цијене, хиљ. КМ	9 650 962	10 099 280	10 701 007	11 251 324	11 131 849
Бруто домаћи производ по становнику ²⁾ , КМ	8 338	8 759	9 322	9 848	9 797
Бруто домаћи производ, стопе реалног раста, %	3,5	3,1	3,9	2,5	-2,5

²⁾ Процјена броја становника заснована на резултатима добијеним из Пописа становништва 2013.

Бруто домаћи производ по становнику, индикатор који говори о достигнутом нивоу благостања становника једне економије, у 2020. години износи 9 797 КМ и порастао је за 17,5% у односу на 2016. годину.

При расподјели бруто домаћег производа највећи дио одлази на средства за запослене

У расподјели бруто домаћег производа, оствареног у 2020. години, средства за запослене чине 47,1%, бруто оперативни вишак и мјешовити доходак 36,2%, а 16,7% се односи на нето порезе на производе и производњу.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

Остала плаћања запосленим (примања разних накнада изван плате) чине 17,3% укупних средстава за запослене.

7.5. Доходовне компоненте бруто домаћег производа, текуће цијене

	2016	2017	2018	2019	2020
Бруто домаћи производ	9 650 962	10 099 280	10 701 007	11 251 324	11 131 849
Средства за запослене	4 400 658	4 502 499	4 756 193	5 009 276	5 246 808
Нето порези на производе и производњу	1 758 514	1 799 149	1 885 148	1 985 064	1 860 816
Бруто оперативни вишак/ Бруто мјешовити доходак	3 491 790	3 797 632	4 059 666	4 256 984	4 024 225

08 ИНВЕСТИЦИЈЕ

Жени је најслађи залагај – мушко срце.

У Републици Српској у 2020. години, остварен је значајан раст инвестиционе активности од 9,5%. Најзначајнији допринос расту инвестиција дала су велика улагања у путеве и болничке капацитете.

Најзначајније мјесто у структури остварених инвестиција, према дјелатности инвеститора, са 22,3% заузима подручје дјелатности (О) *Јавна управа и одбрана; обавезно социјално осигурање*.

Као и у претходној години, значајан раст инвестиционе активности од 132,1% настављен је у подручју (О) *Дјелатности здравствене заштите и социјалног рада*, као и у подручју (Ф) *Грађевинарства*, које биљежи раст од 52,7%.

8.1. Остварене инвестиције у стална средства према дјелатности инвеститора, 2020.

	Вриједност остварених инвестиција, хиљ. КМ	Структура, %
Укупно остварене инвестиције	1 959 943	100,0
Пољопривреда, шумарство и риболов	52 205	2,7
Вађење руда и камена	12 483	0,6
Прерађивачка индустрија	251 894	12,9
Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација	187 409	9,6
Снабдијевање водом; канализација, управљање отпадом и дјелатности санације (ремедијације) животне средине	14 063	0,7
Грађевинарство	268 657	13,7
Трговина на велико и трговина на мало, поправка моторних возила и мотоцикала	176 608	9,0
Саобраћај и складиштење	36 419	1,9
Дјелатности пружања смјештаја, припреме и послуживања хране; хотелијерство и угоститељство	17 030	0,9
Информације и комуникације	92 302	4,7
Финансијске дјелатности и дјелатности осигурања	31 436	1,6
Пословање некретнинама	4 099	0,2
Стручне, научне и техничке дјелатности	17 256	0,9
Административне и помоћне услужне дјелатности	8 270	0,4
Јавна управа и одбрана; обавезно социјално осигурање	438 286	22,3
Образовање	29 470	1,5
Дјелатности здравствене заштите и социјалног рада	271 087	13,8
Умјетност, забава и рекреација	47 921	2,4
Остале услужне активности	3 048	0,2

¹⁾ Обрачун инвестиција у стална средства заснива се на ESA 2010.

ИНВЕСТИЦИЈЕ

У структури инвестиционих улагања, посматрано према дјелатности инвеститора, највише су учествовала слjedeћа подручја: (О) *Јавна управа и одбрана; обавезно социјално осигурање*, (О) *Дјелатности здравствене заштите и социјалног рада* и (Ф) *Грађевинарство*. Са становишта намјене инвестиционих улагања у нова стална средства, највећи дио се односи на подручја: (Ф) *Грађевинарство*, (О) *Дјелатности здравствене заштите и социјалног рада* и (С) *Прерађивачка индустрија*.

Преко милијарду КМ инвестирано је у грађевинске објекте и просторе

Посматрајући инвестиционе активности према техничкој структури, више од половине укупно остварених инвестиција уложено је у грађевинске објекте и просторе. У грађевинске објекте у 2020. години највише су улагали пословни субјекти из подручја (О) *Јавна управа и одбрана; обавезно социјално осигурање* (30,3%), (Ф) *Грађевинарство* (18,8%) и (О) *Дјелатности здравствене заштите и социјалног рада* (14,9%).

У машине, опрему и транспортна средства највише су улагали пословни субјекти из подручја (С) *Прерађивачка индустрија* (21,2%).

Када су у питању улагања у нематеријална (неопипљива) стална средства највише учествују подручја (О) *Јавна управа и одбрана; обавезно социјално осигурање* (40,0%), (С) *Прерађивачка индустрија* (19,2%) и (Ј) *Информације и комуникације* са (11,3%).

8.2. Структура остварених инвестиција у стална средства према техничкој структури

	2016	2017	2018	2019	2020
Остварене инвестиције	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Грађевински објекти и простори	51,2	49,7	54,1	54,9	56,4
Машине, опрема и транспортна средства	43,2	44,0	40,9	40,3	37,4
Остало	5,6	6,3	5,0	4,8	6,2

Инвестициона улагања у 2020. години су са 49,3% финансирана из властитих средстава, са 20,1% из финансијских кредита, са 16,4% из других извора, са 10,3% из средстава буџета и фондова, са 2,5% из удружених средстава и са 1,4% из финансијског лизинга.

ИНВЕСТИЦИЈЕ

8.3. Исплате за инвестиције и остварене инвестиције

	хил. KM				
	2016	2017	2018	2019	2020
Извршене исплате за инвестиције	1 683 292	1 562 817	1 849 104	1 710 690	1 852 057
Остварене инвестиције	1 668 689	1 612 886	1 879 489	1 789 555	1 959 943

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

Инвестициона улагања пословних субјеката регистрованих у подручју (О) *Јавна управа и одбрана; обавезно социјално осигурање* чине 27,4% укупно остварених инвестиција у подручју (О) *Дјелатности здравствене заштите и социјалног рада*.

Да је стећи к'о што рећи, сви би богати били.

Пословање некретнинама најпродуктивније и најпрофитабилније подручје дјелатности у 2019. години

Просјечна стопа профитабилности, као мјера учешћа бруто пословног вишка у промету, у Републици Српској је 14,7%.

Према пословању у 2019. години подручје (L) *Пословање некретнинама* може да се издвоји као једно од најуспјешнијих подручја дјелатности економије Републике Српске. Са 106 предузећа и 33 предузетника, те 558 запослених лица, има највећу продуктивност рада 83 029 КМ, као и високе трошкове рада по запосленом 16 779 КМ и високу стопу профитабилности 54,3%.

9.1. Показатељи успјешности нефинансијске пословне економије

	КМ			
	Промет по запосленом лицу	Додата вриједност по запосленом лицу (продуктивност)	Трошкови рада по запосленом лицу	Бруто оперативни вишак по запосленом лицу
УКУПНО	113 490	29 947	14 643	16 661
Индустријске дјелатности	92 895	29 043	15 960	13 510
Грађевинарство	114 145	35 118	12 729	23 170
Трговина	207 720	27 750	12 625	16 775
Нефинансијске услужне дјелатности	66 122	31 704	14 751	19 287

Тржишни пословни субјекти (предузећа и предузетници) у подручјима индустрије запошљавају око 40,0% од укупно запослених лица, а дају и највећи допринос стварању укупне додате вриједности по факторским трошковима, 38,7%, која је укупно у 2019. години износила више од 5,8 милијарди КМ.

Трговина остварује највећи промет од свих дјелатности у Републици Српској и чини приближно половину укупног промета, али има најнижу стопу профитабилности. Трећина пословних субјеката послује у сектору трговине, гдје је ангажована четвртина од укупног броја запослених.

Најмање пословних субјеката, 62 предузећа и 87 предузетника, послује у подручју (R) *Умјетност, забава и рекреација*, али ови пословни субјекти остварују значајну продуктивност рада, 42 195 КМ и стопу профитабилности, 40,3%.

СТРУКТУРНЕ ПОСЛОВНЕ СТАТИСТИКЕ

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

Најплаћенији радници раде у предузећима која се баве производњом и снабдијевањем електричном енергијом, гасом, паром и климатизацијом, а најмање плаћени су запослени који раде у осталим услужним дјелатностима.

9.2. Показатељи пословања нефинансијске пословне економије, структуре

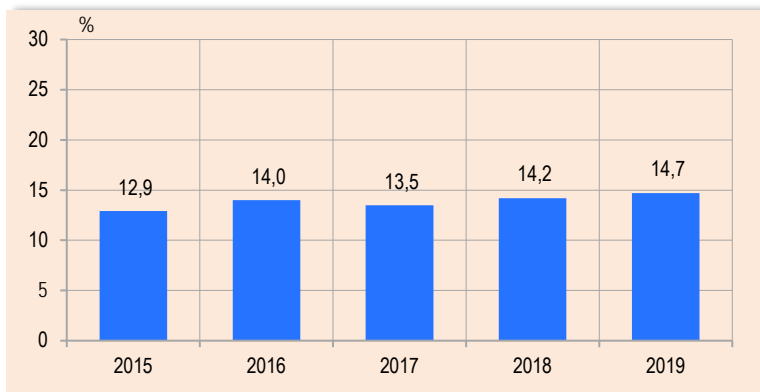
%

	Број пословних субјеката	Број запослених лица	Промет	Додата вриједност по факторским трошковима	Бруто оперативни вишак
УКУПНО	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Индустријске дјелатности	14,9	39,9	32,7	38,7	32,3
Грађевинарство	5,5	6,9	7,0	8,1	9,6
Трговина	32,8	23,6	43,1	21,8	23,7
Нефинансијске услужне дјелатности	46,8	29,6	17,2	31,4	34,4

Приближно 70 одсто великих пословних субјеката Републике Српске чине предузећа из подручја индустријских дјелатности

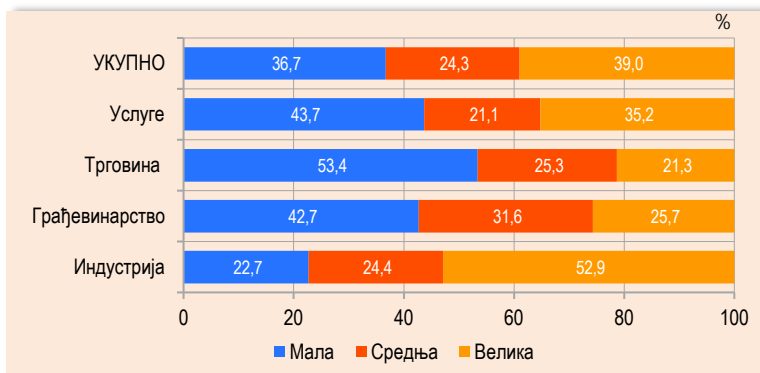
Посматрано према величини пословних субјеката, у 2019. години, највећу профитабилност остварила су велика предузећа, 17,3%, што је више за 2,6 процентна поена од просјека у Републици Српској.

СТРУКТУРНЕ ПОСЛОВНЕ СТАТИСТИКЕ

Графикон 9.1. Стопе профитабилности нефинансијске пословне економије Републике Српске

Такође, са 35 186 КМ додате вриједности по запосленом лицу, најпродуктивнија су велика предузећа, а најмању продуктивност остварују средњи пословни субјекти, 27 171 КМ. На нивоу Републике Српске остварена продуктивност је 29 947 КМ.

Графикон 9.2. Додата вриједност по факторским трошковима, према величини предузећа, 2019.

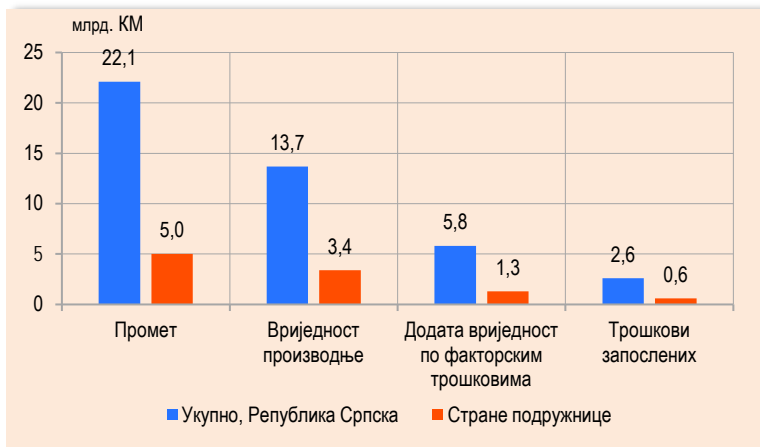
СТРУКТУРНЕ ПОСЛОВНЕ СТАТИСТИКЕ

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

Од укупног броја предузећа у страном власништву која послују на територији Републике Српске, највише је у власништву Србије (29%), затим Италије (11%) и Аустрије (9%).

Страни инвеститори су највише заинтересовани за предузећа из индустријских подручја (51,3%), затим из подручја трговине (23,4%), услуга (22,6%) и грађевинарства (2,7%).

Стране подружнице, односно предузећа у већинском страном власништву, у 2019. години пословала су уз стопу профитабилности од 13,6%.

Графикон 9.3. Показатељи пословања страних подружница у оквиру нефинансијске пословне економије Републике Српске, 2019.

Државе чланице Европске уније имају највеће учешће у капиталу страних подружница које послују у Републици Српској, 58,6%. Ова предузећа остварују 57,2% од укупног оствареног промета страних подружница.

СТРУКТУРНЕ ПОСЛОВНЕ СТАТИСТИКЕ

Графикон 9.4. Показатељи пословања страних подружница Републике Српске

10 ЦИЈЕНЕ

Никад зао на горега неће.

Произвођачке цијене индустријских производа у 2020. години, у просјеку су забиљежиле пад од 0,1% у односу на 2019. годину.

Посматрано по подручјима индустријске производње према Класификацији дјелатности БиХ 2010, раст цијена у 2020. години у односу на 2019. годину, забиљежен је у подручјима (В) Вађење руда и камена за 0,8% и (Д) Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом паром и климатизација за 0,6%, док је пад цијена у 2020. години у односу на 2019. годину забиљежен у подручјима (Е) Снабдијевање водом; канализација, управљање отпадом и дјелатности санације (ремедијације) животне средине за 9,8% и (С) Прерађивачка индустрија за 0,4%.

10.1. Индекси произвођачких цијена индустријских производа

претходна година=100

Подручја КД	2016	2017	2018	2019	2020
УКУПНО	101,5	102,0	104,9	101,2	99,9
Вађење руда и камена	101,0	107,7	103,5	101,4	100,8
Прерађивачка индустрија	99,1	100,5	107,2	101,0	99,6
Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација	107,3	103,4	100,0	101,5	100,6
Снабдијевање водом; канализација, управљање отпадом и дјелатности санације (ремедијације) животне средине	-	-	112,5	89,7	90,2

Графикон 10.1. Стопе цијена произвођача индустријских производа, 2020.

Потрошачке цијене у Републици Српској, у 2020. години у односу на 2019. годину, у просјеку су ниже за 1,2%.

Посматрано по главним одјељцима потрошње према намјени, највећи раст цијена у 2020. години забиљежен је у одјељку Алкохолна пића и дуван 4,5%, док је највећи пад цијена забиљежен у одјељку Намјештај и покућство 1,7%.

10.2. Индекси потрошачких цијена по COICOP-у

Назив	претходна година=100				
	2016	2017	2018	2019	2020
УКУПНО	98,8	100,5	101,2	100,5	98,8
Храна и безалкохолна пића	99,0	100,1	100,4	100,8	100,7
Алкохолна пића и дуван	106,7	104,9	105,8	104,5	104,5
Одјећа и обућа	89,3	88,8	87,4	88,0	90,0
Становање, вода, електрична енергија, плин и други енергенти	101,3	101,2	101,8	102,8	100,3
Намјештај, покућство и редовно одржавање куће	98,6	98,3	99,0	100,0	98,3
Здравство	101,3	102,5	102,7	101,5	100,8
Превоз	93,9	104,1	109,2	100,9	91,0
Комуникације	100,0	100,1	99,9	100,1	100,5
Рекреација и култура	99,9	100,6	101,0	101,9	102,1
Образовање	100,2	100,3	99,9	100,0	100,0
Ресторани и хотели	102,5	100,9	100,3	100,7	100,2
Остали производи и услуге	99,7	99,7	99,0	99,0	100,0

ЦИЈЕНЕ

Графикон 10.2. Стопе инфлације у окружењу, 2020.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

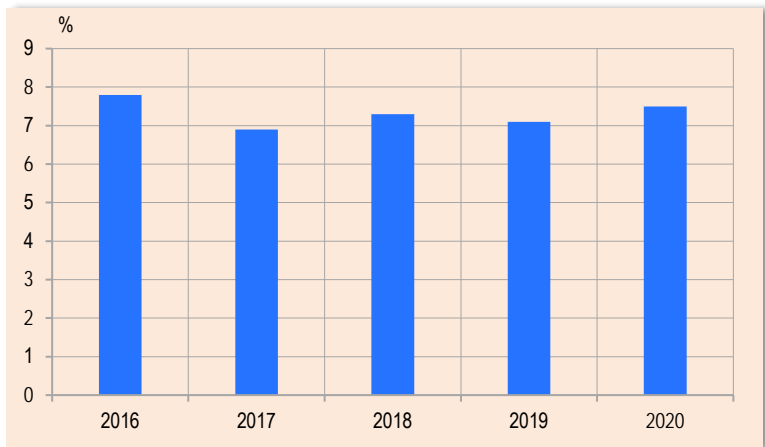
Учешће прерађивачке индустрије у укупном индексу цијена произвођача индустријских производа који своје производе продају на домаћем тржишту износи 63,6%.

Њива хоће мотику, а не молитву.

Учешће пољопривреде у формирању БДП-а 7,5%

Учешће бруто додате вриједности пољопривреде у формирању бруто домаћег производа Републике Српске у 2020. години, износи 7,5%, што је за 0,4% већа вриједност од прошлогодишњег учешћа (графикон 11.1).

Са учешћем од 9,9% у формирању бруто домаћег производа, агроиндустрија¹⁾ тј. производња и прерада пољопривредних производа, представља једну од најзначајнијих области економије у Републици Српској.

Графикон 11.1. Учешће пољопривреде у структури БДП-а

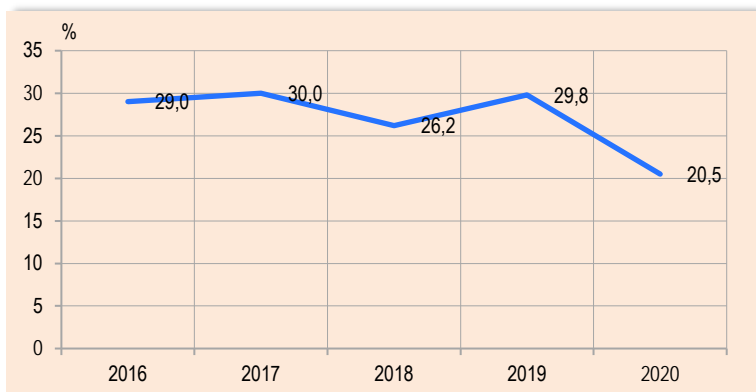
¹⁾ Подручје А област 01 и подручје Ц област 10, 11 и 12 по КД засноване на NACE Rev.2.

ПОЉОПРИВРЕДА

У примарној пољопривреди ангажовано је 20,5% укупно запослених

Према резултатима Анкете о радној снази у 2020. години, у Републици Српској је 92 хиљаде запослених радило у пољопривреди. Број запослених у пољопривреди чини 20,5% од укупног броја запослених (графикон 11.2).

Од укупног броја запослених у пољопривреди њих 91,7% је радило пуно радно вријеме, а преосталих 8,3% запослених је радило краће од пуног радног времена. Просјечно трајање седмичног рада у пољопривреди током 2020. године износило је 39,6 часова, односно 43,8 часова код мушкараца и 35,0 часова код жена запослених у пољопривреди.

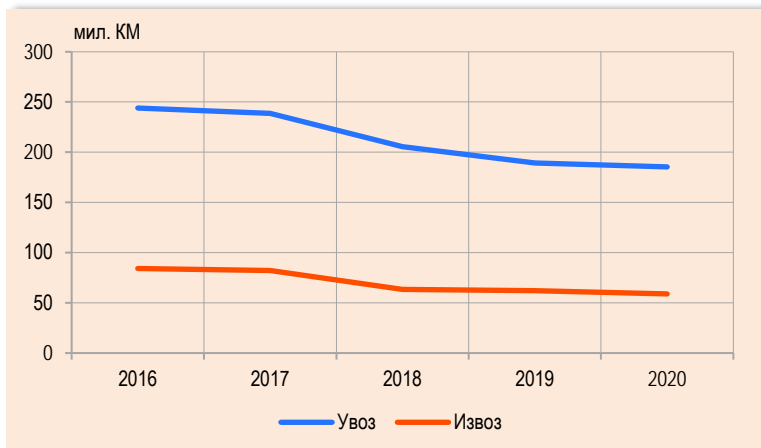

Графикон 11.2. Учешће броја запослених у пољопривредним дјелатностима

Вриједност остварене спољнотрговинске размјене пољопривредних производа износи 244,3 милиона КМ

Укупна спољнотрговинска размјена пољопривредних производа у 2020. години износила је 244,3 милиона КМ и мања је за 2,7% или 6,8 милиона КМ у односу на прошлу годину.

Укупан увоз пољопривредних производа у 2020. години износио је 185,4 милиона КМ и у односу на прошлогодишњу вриједност мањи је за 3,8 милиона КМ или 2,0%. Истовремено, вриједност укупног извоза пољопривредних производа износила је 58,9 милиона КМ, што је мањи износ за 3,0 милиона КМ или 4,9% у односу на прошлогодишњу вриједност (графикон 11.3).

Графикон 11.3. Вриједност реализованог годишњег увоза и извоза

Учешће пољопривредних производа у укупном извозу Републике Српске реализованом током 2020. године, износи 1,7%, а у укупном увозу 4,1%. Покривеност увоза извозом износила је 31,8% и мања је за 1,0% у односу на прошлогодишњу покривеност.

Остварена производња свињског меса од 75,5 милиона килограма

Током 2020. године, пољопривредна газдинства у Републици Српској произвела су укупно 75,5 милиона тона свињског меса, што је за 10,0% већа количина у односу на прошлу 2019. годину.

Остварена производња меса је добијена узгојем и клањем око 1,1 милион грла свиња просјечне тјелесне масе од 96,1 килограм по грлу.

Од укупно око 1,1 милион свиња закланих током 2020. године на територији Републике Српске, свега 7,6% заклано је у регистрованим клиницима, док је преосталих 92,4% свиња заклано на породичним газдинствима.

Укупна вриједност остварене производње свињског меса у 2020. години износи око 229,9 милиона КМ, што чини 12,7% укупног пољопривредног бруто производа.

ПОЉОПРИВРЕДА

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

У посматраној години просјечна цијена килограма живе масе свиња износила је 2,74 КМ што је за 2,6% мања цијена у односу на претходну годину.

Вриједност остварене пољопривредне производње у 2020. години износила је око милијарду и 847 милиона КМ

У 2020. години вриједност укупне пољопривредне производње²⁾ износила је око милијарду и 847 милиона КМ, што је повећање од 4,4% у односу на претходну годину.

У истом периоду вриједност укупне међуфазне потрошње пољопривреде³⁾ износила је око милијарду и 125 милиона КМ што је у односу на претходну годину идентично повећање од 3,3% (графикон 11.4). Међуфазна потрошња у пољопривреди у 2020. години је чинила 60,9% вриједности укупне производње пољопривреде.

²⁾ Вриједност пољопривредне производње једнак је збиру вриједности биљне производње, сточарске производње, пољопривредних услуга и вриједности производње неодвојивих непољопривредних секундарних активности газдинстава.

³⁾ Међуфазна потрошња пољопривреде је вриједност утрошеног репроматеријала и услуга (инпута) у пољопривреди у обављању пољопривредне производње. Исказује се у куповним цијенама.

ПОЉОПРИВРЕДА

Графикон 11.4. Вриједност укупне пољопривредне производње и међуфазне потрошње

У 2020. години, учешће производње пољопривредних добара у укупној производњи пољопривредних добара и услуга износи 98,9%, док је учешће пољопривредних услуга и непољопривредних секундарних активности газдинстава 1,1%.

У истом периоду, учешће аупута сточарства у укупној производњи пољопривредних добара и услуга износило је 42,2%, док је учешће аупута биљне производње 56,7%.

12 ШУМАРСТВО

Једно криво дрво цијели товар распе.

Република Српска је једна од ријетких европских регија чије шуме имају претежно природну структуру, припадају различитим биogeографским регионима и прилагођене су различитим природним условима. Близина Јадранског мора на југу, високе планине у средишњем дијелу те плодне равнице на сјеверу утицали су повољно на разноликост шумских заједница, те на значајно већи просјечни годишњи прираст у односу на окружење. Просјечни годишњи прираст дрвне масе у Републици Српској у високим шумама са природном обновом износи 8,0 т³/ха (државне шуме). Од укупне површине Републике Српске, око 50% су површине прекривене шумама, што износи око 0,75 ха по становнику. У државном власништву налази се око милион хектара шума и шумског земљишта док приватне шуме заузимају двадесетак посто укупне шумске површине у Републици Српској.

Шумама Републике Српске газдује се примјеном свих начела дуготрајног искоришћавања шума у сврху садашњег и будућег испуњавања одговарајуће еколошке, економске и друштвене функције шума на локалном, националном и глобалном нивоу.

Све шуме у Републици Српској стандардизоване су FSC међународним сертификатом (*The Forest Stewardship Council™ – FSC*). Циљ програма FSC је да се промовише еколошки одговорно, друштвено корисно и економски одрживо газдовање у шумама у свијету на начин да се установе општепознати стандарди који ће се признавати и поштовати кроз принципе одрживог газдовања шумама. Код нас су шуме главно обиљежје националних паркова, паркова природе, те простора за лов (ловишта).

12.1. Искоришћавање шума

хиљ. т³

	Посјечена бруто дрвна маса			Лишћара	Четинара
	укупно	државне шуме	приватне шуме		
2016	3 368	2 921	436	1 802	1 555
2017	3 259	2 782	477	1 856	1 403
2018	3 224	2 743	480	1 792	1 433
2019	3 072	2 628	444	1 738	1 334
2020	2 950	2 685	266	1 574	1 376

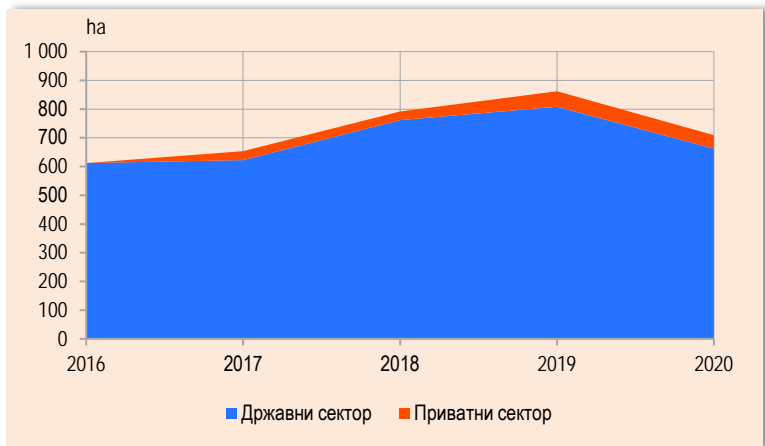
Посјечена бруто дрвна маса у шумама и изван шуме у 2020. години мања је у односу на 2019. годину и износи око три милиона m^3 . Од ове суме на државни сектор отпада око 2,6 милиона m^3 што је значајно више него у приватном сектору и чини 85,5% укупно посјечене дрвне масе.

12.2. Производња и продаја шумских сортимената у државним шумама

	2016	2017	2018	2019	2020
Производња укупно	2 101 196	2 033 235	2 019 665	1 939 364	1 984 780
трупци за резање	1 021 763	1 002 377	987 268	963 948	962 806
Продаја укупно	2 107 004	2 069 161	2 018 213	1 916 159	1 939 628
трупци за резање	1 027 755	1 013 895	998 414	960 860	953 247

m^3

Пошумљавање у Републици Српској за 2020. годину биљежи пад у односу на 2019. годину. Тако је у 2020. години укупна пошумљена површина износила 694 ха и мања је за 18,8% у односу на 2019. годину, док је у односу на 2018. годину мања за 15,0%. Површина пошумљена четинарским врстама износи 600 ха, што чини 86,5% од укупно пошумљених површина током 2020. године.

Графикон 12.1. Вјештачко пошумљавање

ШУМАРСТВО

12.3. Просјечна цијена продатих дрвних сортимената у државним шумама, без ПДВ-а

КМ/м³

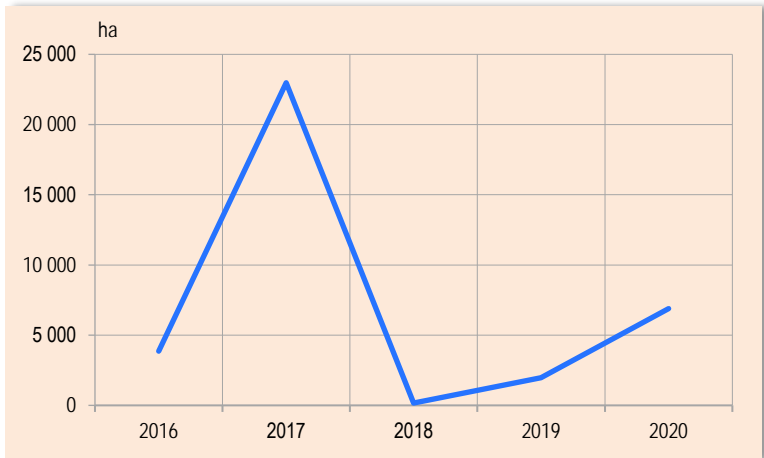
	УКУПНО	Четинари	Лишћари
2016	82,94	96,91	70,41
2017	83,45	98,13	70,95
2018	86,82	102,24	74,20
2019	94,83	109,54	81,46
2020	93,63	107,20	81,24

12.4. Бруто додата вриједност подручја шумарства

	2016	2017	2018	2019	2020
Бруто додата вриједност шумарства, хиљ. КМ	148 434	145 480	154 388	158 022	158 299
Бруто домаћи производ у тржишним цијенама, хиљ. КМ	9 630 569	10 077 017	10 679 612	11 251 324	11 131 849
Структура, %	1,5	1,4	1,4	1,4	1,4

Према стандардној међународној трговинској класификацији (СМТК рев.4) комерцијално шумарство и индустрија¹⁾ заснована на дрвету као сировини учествују значајно у структури извоза Републике Српске у 2020. години са 13,6%, односно у износу од 462 милиона КМ.

¹⁾ Прерада дрвета и производа од дрвета и плуте, осим намјештаја, производња папира и производа од папира

Графикон 12.2. Површине шума и шумског земљишта захваћене пожаром

Штете од пожара у 2020. години евидентирани су на површини од 6 893 ha, са оштећеном дрвном масом од 32 196 m³ и значајно су веће у односу на претходну годину.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

Један ha шуме дневно утроши око 4 t угљен-диоксида, а ослободи три t кисеоника. Према овој рачуници, за само један дан у нашим шумама утроши се 4 383 564 t угљен-диоксида, а произведе 3 287 673 t кисеоника.

13 ЖИВОТНА СРЕДИНА

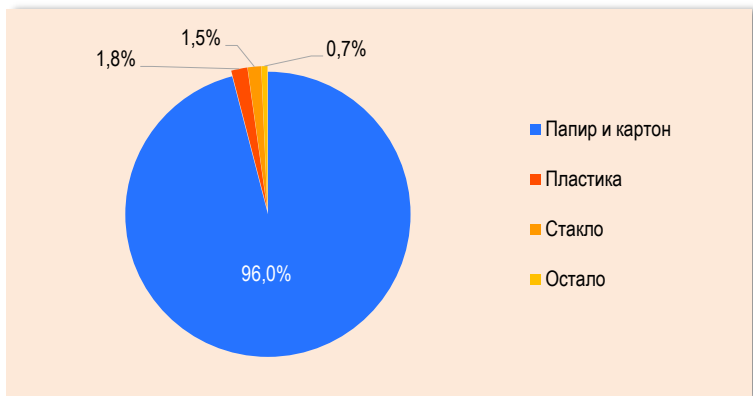
Гдје је цвијет, ту је и мед.

Комунални отпад и отпадне воде

Генерисање отпада и начини његовог збрињавања представљају комплексне показатеље образаца потрошње, степена економског развоја и ефикасности система управљања отпадом. Најпожељнији облик збрињавања отпада је поновна употреба и рециклажа. Посљедња и најмање пожељна опција је депоновање.

У Републици Српској је у 2020. години прикупљено 282 575 t комуналног отпада, што је 2,4% више него претходне године. Највећи дио прикупљеног отпада, чак преко 97%, је трајно одложен на депоније. Овај удио је, ипак, нешто мањи него претходних година, када се кретао око 99%.

Смањење удјела отпада који заврши на депонијама прати повећање удјела који се предаје оператерима секундарних сировина на даљу прераду. Учешће отпада предатог на прераду у укупно прикупљеном комуналном отпаду у 2020. години тек је нешто преко 2%. Међутим, апсолутна количина више је него дупло већа у односу на претходну годину, као и у односу на цијели период 2016-2020. година.

Графикон 13.1. Комунални отпад предат на прераду, по врстама, 2020.

ЖИВОТНА СРЕДИНА

Током истог периода континуирано расте количина отпада трајно одложеног на депонијама. На регионалне и општинске депоније је у 2020. години одложено 334 713 t комуналног и других врста отпада, што је пораст од 23,0% у односу на 2016. годину.

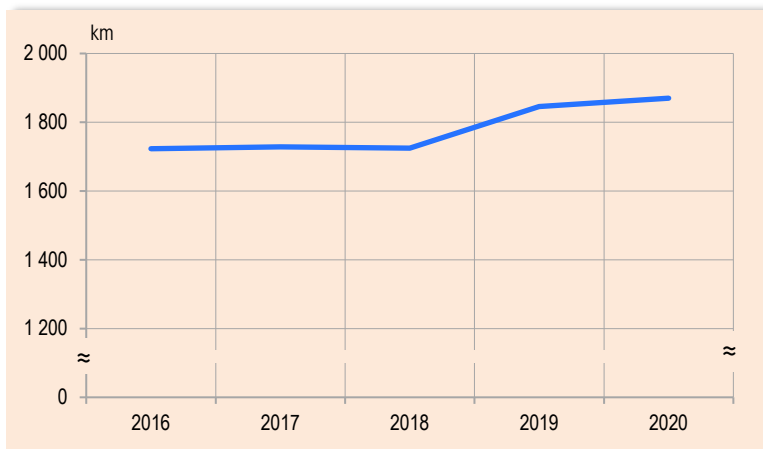
Пораст количине прикупљеног, прерађеног и одложеног комуналног отпада, прате количине испуштене и пречишћене отпадне комуналне воде.

Графикон 13.2. Испуштене и пречишћене отпадне комуналне воде

Током периода 2016-2020. година количина испуштене отпадне комуналне воде у Републици Српској показује благи раст од 2,2%. Истовремено, у 2020. години пречишћено је 17,5% више отпадне комуналне воде него 2016. године. За сличан проценат, односно за 18,4% већи је и број домаћинстава прикључених на јавну канализациону мрежу, којих је у 2020. години било 177 438. Током посљедњих пет година канализациона мрежа је постала дужа за 147 km или 8,5%.

ЖИВОТНА СРЕДИНА

13.3. Дужина затворене канализационе мреже

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

Услугом јавног одвоза отпада у 2020. години обухваћено је око 71% становника Републике Српске, при чему је један становник произвео у просјеку 349 kg отпада.

Ако желиш језгро, ломи љуску.

Индустријска производња у 2020. години биљежи пад од 6,7% у односу на 2019. годину

Индустријска производња је од 2016. године до 2018. године биљежила раст. У претходне двије године забиљежен је пад, а у 2020. години у односу на 2019. годину, евидентиран је пад од 6,7%.

Најзначајније области према вриједности индустријске производње биле су Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација, Производња прехранбених производа, Производња готових металних производа, осим машина и опреме, Прерада дрвета и производа од дрвета и плута, осим намјештаја; производња предмета од сламе и плетарских материјала и Производња намјештаја.

14.1. Индекси индустријске производње по подручјима КД

претходна година=100

Подручја КД	2016	2017	2018	2019	2020
ИНДУСТРИЈА УКУПНО	108,1	101,2	103,6	88,6	93,3
В	100,7	97,4	104,1	95,6	99,6
С	103,5	106,2	97,2	87,6	90,1
Д (осим гране 35.3)	125,3	92,5	119,8	87,2	96,1

14.2. Индекси индустријске производње по подручјима КД

2015=100

Подручја КД	2016	2017	2018	2019	2020
ИНДУСТРИЈА УКУПНО	108,1	109,5	113,4	100,5	93,8
В	100,7	98,1	102,2	97,7	97,4
С	103,5	109,8	106,8	93,5	84,3
Д (осим гране 35.3)	125,3	115,9	138,8	121,1	116,3

Учешће индустрије у укупном бруто домаћем производу Републике Српске 18,1%

ИНДУСТРИЈА

Остварене инвестиције у нова стална средства у индустријским дјелатностима у 2020. години износе 417 милиона КМ, што је за 14,6% мање него у 2019. години.

Бруто додата вриједност индустријских дјелатности у 2020. години у односу на 2019. годину мања је за 3,7% и износи 2,0 милиона КМ, од чега највећи дио обухвата *Прерађивачка индустрија* (61,7%).

На крају 2020. године било је регистровано укупно 5 057 индустријских предузећа, од којих је 90,3% у приватном власништву.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

Улагања у индустрију у 2020. години чине 22,8% укупних инвестиција у Републици Српској.

У Регистар пословних субјеката, у 2020. години, уписано је и разврстано у индустријске дјелатности 121 пословни субјект.

Прерађивачком индустријом бави се 89,4% индустријских предузећа, *Производњом и снабдијевањем електричном енергијом, гасом, паром и климатизацијом* 4,8%, *Вађењем руда и камена* 4,2% и *Рециклажом (прерадом) материјала* 1,6%.

У индустријским предузећима запослено је 27,6% од укупног броја радника у Републици Српској, односно 64 144 радника, од чега је 79,2% запослено у *Прерађивачкој индустрији*.

Према извјештајима индустријских предузећа, вриједност продаје индустријских производа у 2020. години износи 5,2 милијарде КМ, при чему производи *Прерађивачке индустрије* чине 69,3%. Вриједност продаје индустријских производа у 2020. години је мања за 3,8% у односу на 2019. годину.

Пет индустријских области остварује 62,4% укупне вриједности продаје индустријских производа, а то су: *Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација* 24,8%, *Производња прехранбених производа* 15,5%, *Производња готових металних производа, осим машина и опреме* 9,5%, *Прерада дрвета и производа од дрвета и плута, осим намјештаја; производња предмета од сламе и плетарских материјала* 8,2% и *Производња намјештаја* 4,4%.

14.3. Вриједност продаје по индустријским областима

мил. KM

ИНДУСТРИЈСКЕ ОБЛАСТИ	2016	2017	2018	2019	2020
ИНДУСТРИЈА УКУПНО	5 138	5 605	5 984	5 394	5 190
Вађење угља и лигнита (мрког угља)	51	40	37	36	28
Вађење руда метала	132	150	146	122	120
Вађење осталих руда и камена	35	35	40	41	49
Помоћне услужне дјелатности у вађењу руда и камена	-	-	-	-	-
Производња прехранбених производа	834	802	784	791	805
Производња пића	102	109	114	111	87
Производња дуванских производа	19	14	1	-	-
Производња текстила	37	37	37	31	34
Производња одјеће	50	51	54	60	58
Производња коже и предмета од коже	124	139	164	171	152
Прерада дрвета и производи од дрвета и плуте	398	429	413	435	425
Производња папира и производа од папира	118	122	137	130	123
Штампање и умножавање снимљених записа	28	28	27	25	22
Производња кокса и рафинисаних нафтних производа	570	759	760	129	30
Производња хемикалија и хемијских производа	133	184	191	165	205
Производња фармацевтских производа и препарата	50	29	35	37	38
Производња производа од гуме и пластичних маса	145	166	178	204	222
Производња осталих производа од неметалних минерала	128	118	134	144	170
Производња базних метала	163	227	263	222	157
Производња готових металних производа, осим машина и опреме	335	421	482	543	493
Производња рачунара, електронских и оптичких производа	9	12	10	20	21
Производња електричне опреме	78	98	101	93	110
Производња машина и опреме, д.н.	64	77	86	93	88
Производња моторних возила, приколица и полуприколица	28	35	46	34	32
Производња осталих саобраћајних средстава	11	11	12	9	10
Производња намјештаја	207	215	238	211	227
Остала прерађивачка индустрија	17	17	25	24	31
Поправка и инсталација машина и опреме	49	56	65	87	57
Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација	1 181	1 099	1 286	1 325	1 286
Прикупљање, пречишћавање и снабдијевање водом	-	77	77	72	78
Рециклажа (прерада) материјала	40	50	42	29	31

ИНДУСТРИЈА

Извоз индустријских предузећа чини 43,0% њихове укупне вриједности продаје

Индустријска предузећа су у 2020. години остварила извоз од 2,2 милијарде КМ, од чега је 88,7% остварено у подручју (С) *Прерађивачка индустрија*.

Графикон 14.1. Индустријске области са највећим учешћем извоза у укупном извозу индустријских предузећа, 2020.

Рука руку мије.

Потреба за електричном енергијом у Републици Српској задовољава се производњом у домаћим електранама, док се вишак електричне енергије извози. За 2020. годину су карактеристичне лоше хидролошке прилике, што је довело до пада производње електричне енергије у хидроелектранама.

Укупна нето производња електричне енергије у 2020. години износила је 7 375 GWh. У структури укупне нето производње термоелектране су учествовале са 71,7%, хидроелектране са 27,4%, а остали произвођачи са 0,9%.

Примјетан је благи пад финалне потрошње електричне енергије у односу на претходне године.

Графикон 15.1. Нето производња и финална потрошња електричне енергије

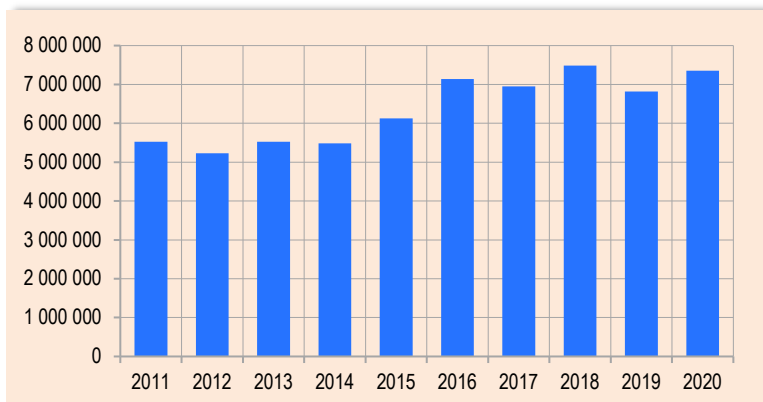
Забилежен раст производње угља у рудницима

Значајне природне ресурсе у Републици Српској представљају мрки угаљ и лигнит. У односу на 2019. годину производња угља у 2020. години већа је за 7,8%.

ЕНЕРГЕТИКА

Од укупно расположиве количине угља у Републици Српској око 96% троши се за производњу енергије, док се остатак користи у широкој потрошњи.

Највећи потрошач угља у оквиру финалне потрошње је индустрија са учешћем од 66,9%. У 2020. години забиљежен је пад потрошње угља у индустрији.

Графикон 15.2. Производња угља

Будући да Република Српска нема сопствених извора природног гаса, сву потребну количину увози. У финалној потрошњи природног гаса највеће учешће има индустрија са 86,9% док је преосталих 13,1% распоређено на домаћинства, саобраћај и остале потрошаче.

Највише топлоте добијено из биомасе

Учешће топлотне енергије добијене из биомасе у укупној производњи топлоте у 2020. години је 64,0%.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

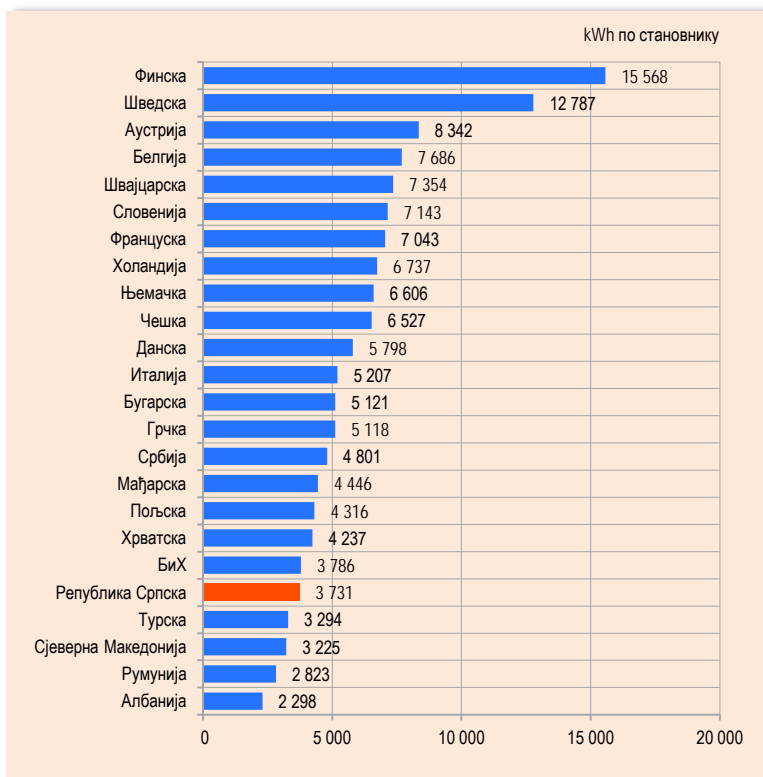
Потрошња електричне енергије по становнику у 2020. години износила је 3 731 kWh.

15.1. Производња и финална потрошња горива и енергије

	2016	2017	2018	2019	2020
Производња горива и енергије					
Мрки угаљ (хиљ. t)	2 240	1 802	2 289	2 045	2 107
Лигнит (хиљ. t)	4 902	5 151	5 192	4 774	5 247
Електрична енергија ¹⁾ (GWh)	7 565	6 708	8 354	7 303	7 375
Хидроелектране ¹⁾ (GWh)	2 680	1 740	2 974	2 146	2 017
Термоелектране ¹⁾ (GWh)	4 828	4 897	5 306	5 085	5 288
Остала производња ¹⁾ (GWh)	57	71	74	72	70
Топлота (TJ)	1 521	1 499	1 649	1 517	1 552
Биогас (хиљ. m ³)	-	3 143	4 539	3 547	5 455
Финална потрошња горива и енергије					
Мрки угаљ (хиљ. t)	168	209	211	251	200
Лигнит (хиљ. t)	121	74	80	81	53
Камени угаљ (хиљ. t)	-	-	14	22	12
Електрична енергија (GWh)	3 489	3 612	3 655	3 687	3 491
Топлота (TJ)	1 414	1 374	1 525	1 395	1 424
Природни гас (хиљ. Sm ³)	59 223	66 863	68 915	52 134	34 354

¹⁾ Производња на прагу

ЕНЕРГЕТИКА

Графикон 15.3. Потрошња електричне енергије по становнику, 2019. (IEA)

У 2020. години око 200 милиона КМ уложено у енергетику

Остварене инвестиције у нова стална средства у енергетику (области 05, 19 и 35) износе око 200 милиона КМ, што чини 10,2% укупно остварених инвестиција у нова стална средства у Републици Српској у 2020. години.

Учешће енергетике у укупном бруто домаћем производу је 5,7%.

Око 12 хиљада радника запослено је у енергетици, што представља 5% од укупно запослених у Републици Српској. Број запослених у енергетици у 2020. години, у поређењу са 2019. годином, мањи је за 6,9%.

16 ГРАЂЕВИНАРСТВО

Ако не почнеш, нећеш ни завршити.

Вриједност извршених грађевинских радова у Републици Српској биљежи раст од 13,1% у 2020. години, у односу на 2019. годину. Објекти високоградње чине 43,8% укупне вриједности извршених радова која биљежи раст од 5,5%, док је код објеката нискоградње евидентиран раст од 19,7%. У исто вријеме дошло је до раста броја ангажованих радника на градилиштима за 2,0%.

Учешће бруто додате вриједности грађевинарства у формирању бруто домаћег производа Републике Српске у 2020. години износи 6,1%, а остварене инвестиције у нова стална средства у грађевинарству учествују са 23,3% укупно остварених инвестиција.

Графикон 16.1. Вриједност извршених радова

Број завршених станова већи је за 5,8% у 2020. години у односу на претходну годину, а раст стамбене изградње забиљежен је код трособних станова (27,9%) и двособних станова (20,0%). У структури завршених станова највећи удио односи се на двособне станове (47,8%), затим слиједе трособни станови са 25,4%, док су остало једнособни и вишесобни станови.

ГРАЂЕВИНАРСТВО

16.1. Завршени станови према броју соба

	Јединица мјере	2016	2017	2018	2019	2020
УКУПНО	број	1 618	1 887	1 607	2 028	2 146
	m ²	89 487	99 919	88 067	107 622	114 156
Једнособни станови	број	436	601	368	629	481
	m ²	16 179	22 681	13 536	24 175	17 190
Двособни станови	број	696	817	675	854	1 025
	m ²	35 315	42 362	33 982	43 888	50 581
Трособни станови	број	382	414	448	426	545
	m ²	26 548	28 467	29 831	28 400	37 055
Четворособни и вишесобни станови	број	104	55	116	119	95
	m ²	11 445	6 409	10 718	11 159	9 330

У грађевинарству је запослено 4,9% од укупног броја запослених у Републици Српској

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

У новоградњи, у 2020. години, највише су извођени радови на стамбеним зградама са три и више станова (35,1%) и на ауто-путевима (22,6%).

17 СПОЉНА ТРГОВИНА

Хоћеш ли да те сви мрзе, реци свакоме ко је ко.

Подаци о увозу и извозу односе се на пословне субјекте са сједиштем у Републици Српској.

Статистика спољне трговине обухвата сав промет робе која се извози из земље и која се увози у земљу, а која је хомогена према врсти производа, земљи поријекла, одредишту, начину плаћања и моменту преласка границе.

У складу са европским стандардима, подаци се обухватају према систему специјалне трговине, што значи да се поред редовног извоза и увоза, обухвата и извоз и увоз по основу процеса оплемењивања, тј. обрада и дорада, а искључује се привремени извоз и увоз.

Из укупне вриједности увоза и извоза искључен је увоз и извоз остварен од стране физичких лица.

Смањење робне размјене у 2020. години

Током 2020. године забиљежено је смањење и извоза и увоза.

У односу на 2019. годину, у 2020. години извоз је смањен за 6,0%, а увоз за 6,5%. Обим робне размјене Републике Српске са иностранством у 2020. години износио је 7,86 милијарди КМ, од чега се на извоз односи 3,39 милијарди КМ, а на увоз 4,47 милијарди КМ. Спољнотрговински дефицит Републике Српске у истој години износио је 1,07 милијарди КМ.

Република Српска је у 2020. години највише извозила у Хрватску 14,2%, Италију 13,8%, Србију 13,6%, Словенију 11,2% и Њемачку 10,3%.

У истој години, највише се увозило из Србије 18,9%, Италије 14,1%, Њемачке 9,7%, Кине 8,5% и Словеније 6,6%.

Покривеност увоза извозом у 2020. години износила је 75,9%

Покривеност увоза извозом у Републици Српској повећана је у 2020. години у односу на 2019. годину.

СПОЉНА ТРГОВИНА

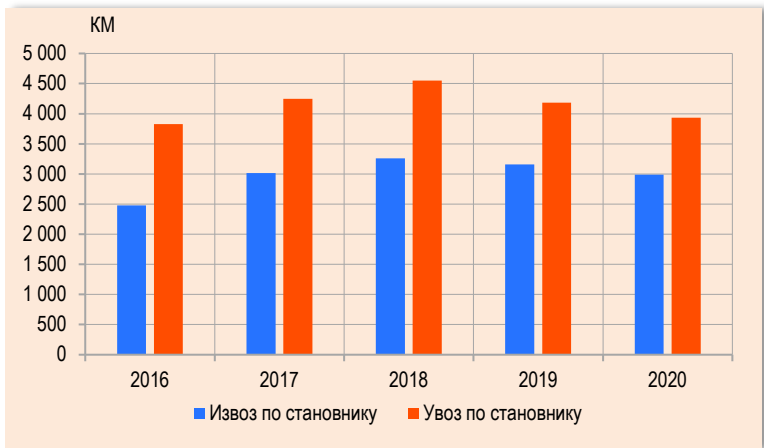
У робној размјени Републике Српске са иностранством у 2020. години у извозу највише су заступљени производи из одјељка Обични метали и производи од обичних метала, а у увозу производи из одјељка Машине, апарати и механички уређаји.

У структури извоза у 2020. години, највише учествује одјељак Обични метали и производи од обичних метала са 12,9%, затим одјељак Машине, апарати и механички уређаји 12,9% и одјељак Обућа, шешири и капе 11,7%.

У структури увоза у истој години, највише учествује одјељак Машине, апарати и механички уређаји са 14,9%, затим одјељак Продукти хемијске индустрије 11,4% и одјељак Производи прехранбене индустрије, пића, алкохоли 10,6%.

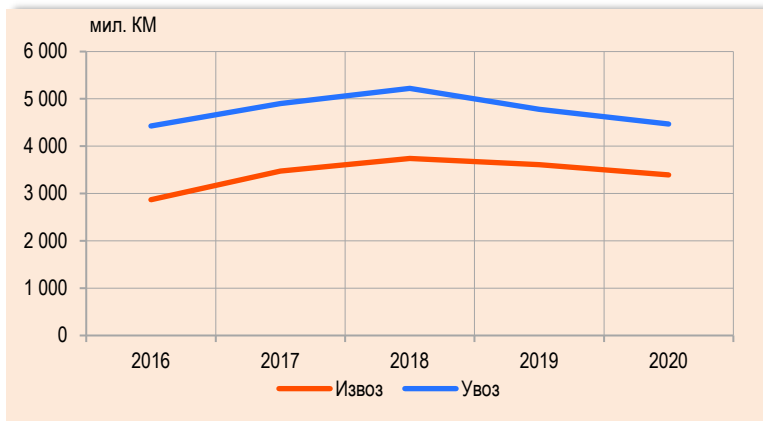
ДА ЛИ ЗНАТЕ?

У 2020. години 91,8% укупног извоза из Републике Српске чини извоз у земље ЕУ и СЕФТА.

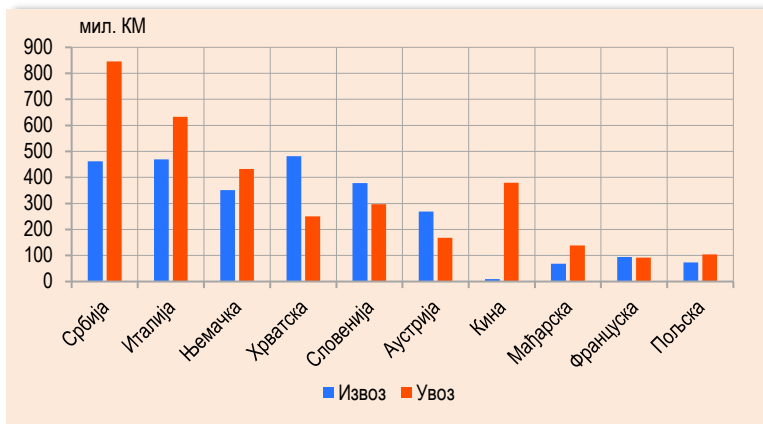

Графикон 17.1. Извоз и увоз по становнику

СПОЉНА ТРГОВИНА

Графикон 17.2. Спољнотрговински биланс

Графикон 17.3. Земље са највећим учешћем у обиму робне размјене са Републиком Српском, 2020.

18 ДИСТРИБУТИВНА ТРГОВИНА

У коло кад хоћеш, из кола кад пусте.

Дистрибутивна трговина је скуп свих облика трговинских активности, од набавке робе од произвођача до испоруке робе крајњим потрошачима на домаћем тржишту. Обухвата трговину на велико за сопствене потребе, посредовање у трговини на велико, трговину на мало и поправку моторних возила и мотоцикала, те предмета за личну употребу у домаћинству.

Подаци о промету предузетника нису укључени у укупан промет.

Промет у трговини на мало у 2020. години у односу на базу 2015. годину номинално је већи за 19.2%, а реално 23.7%. Промет у трговини на велико, мјерен номиналном стопом раста, у односу на исти период већи је за 23.8%.

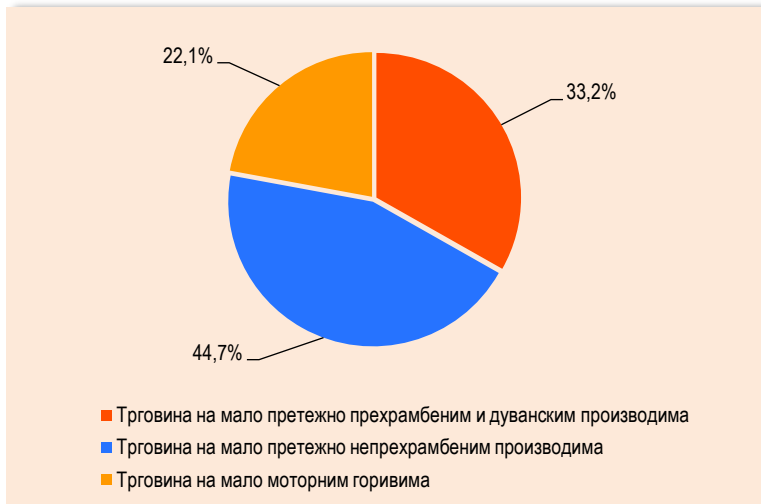
18.1. Индекси промета у дистрибутивној трговини по областима КД

	Дистрибутивна трговина, УКУПНО	Трговина на велико и мало моторним возилима и мотоциклима, поправка моторних возила и мотоцикала	Трговина на велико, осим трговине моторним возилима и мотоциклима	Трговина на мало, осим трговине моторним возилима и мотоциклима	
				номинални	реални
2016	99,4	105,2	96,4	108,5	112,2
2017	107,1	122,1	107,5	112,7	115,4
2018	115,3	120,9	112,4	123,3	123,0
2019	123,1	136,4	120,9	131,8	131,6
2020	123,8	117,3	128,3	119,2	123,7

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

Промет у трговини на мало производима за културу и рекреацију у 2020. години имао је највећи раст у односу на 2010. годину.

ДИСТРИБУТИВНА ТРГОВИНА

Графикон 18.1. Учешће промета према КД у укупном промету трговине на мало, 2020.

Држи се новог пута и старог пријатеља.

Прошла, 2020. година, протекла је у јеку пандемије болести ковид 19. Дошло је до великог пада броја долазака и ноћења туриста у односу на претходне године.

Да би се донекле ублажио тај пад, Влада Републике Српске покушала је да подстакне домаћи туристички промет путем субвенционисаних туристичких ваучера за домаће становништво. На тај начин су домаћи туристи из Републике Српске могли да преноће у многим објектима широм Републике Српске, уз прихватљиве цијене.

Грађани Републике Српске су туристичке ваучере највише користили у бањским центрима, те смјештајним капацитетима на олимпијској планини Јахорина, у Херцеговини и Вишеграду.

Користи од тих ваучера биле су вишеструке, јер су се домаћи туристи, због доношења строжијих епидемиолошких мјера узрокованих појавом вируса корона и отежаног изласка из земље, умјесто одустајања од планирања одмора, окренули домаћим одредитима.

Коришћење туристичких ваучера у смјештајним објектима имало је за циљ подстицање развоја домаћег туризма и очувања радних мјеста у сектору туризма, кроз промовисање и субвенционисање смјештаја грађанима Републике Српске.

С обзиром да је пандемија наступила током раног прољећа протекле 2020. године, ипак је укупан број остварених ноћења релативно задовољавајући. Треба имати у виду да је готово читав свијет био у неком од облика карантина.

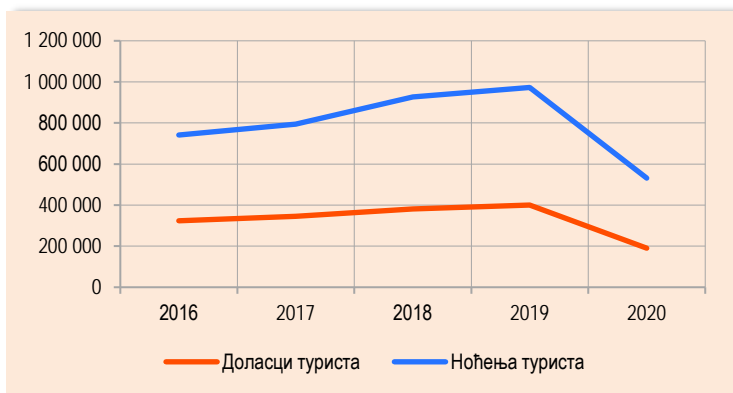
ДА ЛИ ЗНАТЕ?

Услјед вируса корона, током 2020. године, у односу на 2019. годину, дошло је до значајнијег смањења броја ноћења домаћих туриста (28,1%) и броја ноћења страних туриста (61,3%).

У 2020. години дошло је до смањења броја долазака туриста за 52,5% и броја ноћења туриста за 45,4%, у односу на 2019. годину. Од укупно остварених ноћења страних туриста, туристи из Србије билеже највећи удио са 43,0%, слиједи туристи из Хрватске са удјелом од 27,9%, те туристи из Словеније са 7,0% удјела.

Кад су у питању ноћења туриста који нису из земаља региона, предњаче гости из Турске, Њемачке, Аустрије, Италије и Русије.

ТУРИЗАМ

Графикон 19.1. Доласци и ноћења туриста ¹⁾

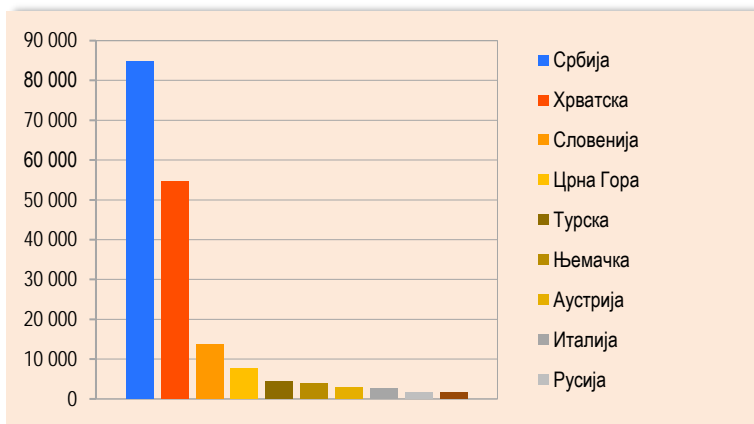

Графикон 19.2. Доласци домаћих и страних туриста ¹⁾

¹⁾ Од јануара 2013. године, објекти за смјештај у бањским мјестима у којима особе бораве ради медицинске рехабилитације, приказују доласке и ноћења само за особе које саме сnose накнаду за тај боравак.

Графикон 19.3. Ноћења домаћих и страних туриста ¹⁾

Графикон 19.4. Ноћења страних туриста по земљи пребивалишта (са највећим удјелом ноћења), 2020.¹⁾

20 САОБРАЋАЈ И ВЕЗЕ

Пријатељ је најбоља имовина у животу.

Превоз путника и робе

У 2020. години превезено је 13,5 милиона путника, што је за 52,7% мање него претходне године. Од укупног броја путника, градско-приградским превозом превезе се око 83% путника.

20.1. Превоз путника и робе по гранама саобраћаја

	2016	2017	2018	2019 ¹⁾	2020
ДРУМСКИ И ГРАДСКИ САОБРАЋАЈ					
Дужина путева, km ²⁾	14 336	13 960	15 402	13 947	14 162
Превезени путници, хиљ.	28 477	29 334	27 670	25 566	13 485
Превезена роба, хиљ. t	3 522	4 020	4 184	2 940	2 982
ЖЕЉЕЗНИЧКИ САОБРАЋАЈ					
Дужина путева, km	417	417	417	417	417
Превезени путници, хиљ.	160	117	137	160	58
Превезена роба, хиљ. t	4 416	4 529	4 569	4 567	3 798
УСЛУГЕ У ВАЗДУШНОМ САОБРАЋАЈУ					
Број летова	1 474	1 468	1 474	2 464	718
Број путника	21 697	20 761	36 411	149 968	43 962

Жељезничким саобраћајем превезено је 16,8% мање робе него у 2019. години, док је превоз робе друмским саобраћајем остао непромијењен. Од укупно превезене робе, жељезничким саобраћајем превезе се око 56% робе.

¹⁾ У 2019. години смањење дужине путне мреже проузроковала је прекатегоризација магистралних и регионалних путева у локалне.

²⁾ Извор: Јединице локалне самоуправе, ЈП „Путеви Републике Српске” и ЈП „Аутопутеви Републике Српске”

Поштанске активности

Број писмоносних поштиљки у 2020. години мањи је за 6,0%, док је број пакетских поштиљки мањи за 2,2% у односу на претходну годину.

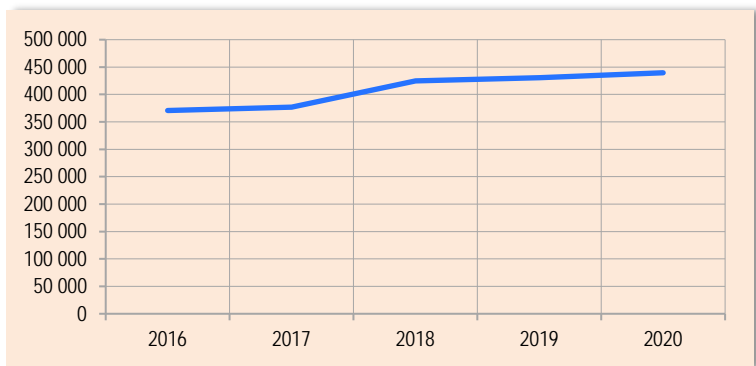
Графикон 20.1. Поштанске активности

Регистрована возила

У Републици Српској, у 2020. години, регистровано 420 335 возила што је за 2,2% више возила него у 2019. години.

Од укупног броја регистрованих возила, чак 83,4% односи се на регистроване путничке аутомобиле.

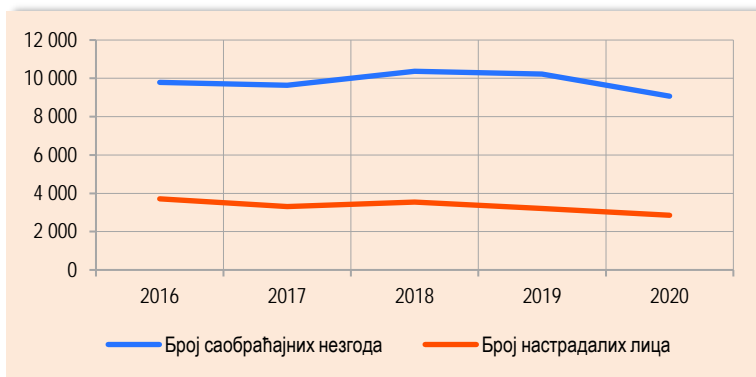
САОБРАЋАЈ И ВЕЗЕ

Графикон 20.2. Укупан број регистрованих возила

Саобраћајне незгоде

У Републици Српској у 2020. години број саобраћајних незгода мањи је за 11,3% у односу на 2019. годину. Број погинулих лица у саобраћајним незгодама мањи је за 14,4%, а број повријеђених лица такође је мањи за 10,8% у односу на претходну годину.

Графикон 20.3. Број саобраћајних незгода и настрадалих лица

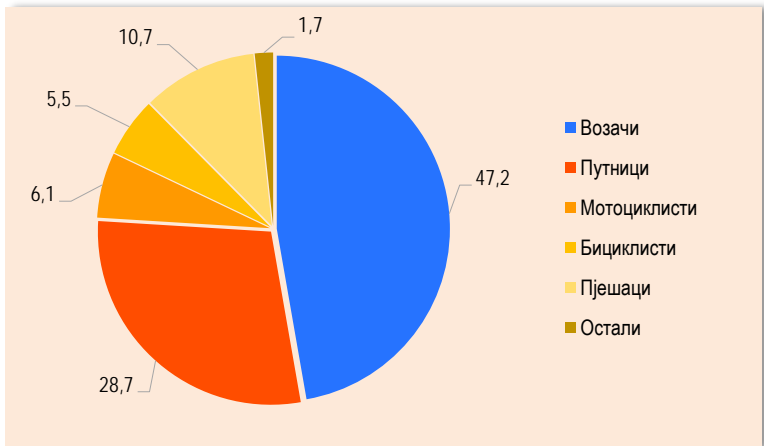
САОБРАЋАЈ И ВЕЗЕ

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

Највећи број саобраћајних незгода догађа се за вријеме празника и одмора - у августу и децембру.

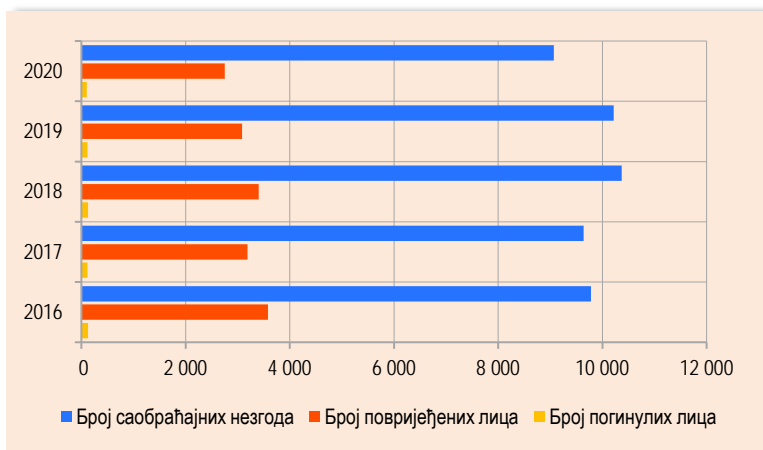
Најугроженији учесници у саобраћајним незгодама били су возачи (47,2%).

Најчешћи узрок саобраћајних незгода била је неприлагођена и непрописна брзина кретања возила, недржање одстојања и вожња уназад.

Графикон 20.4. Повријеђена лица према својству учесника у саобраћајној незгоди, 2020.

САОБРАЋАЈ И ВЕЗЕ

Графикон 20.5. Број саобраћајних незгода и настрадалих лица

Човјек жели да је од свакога бољи, а од сина да је гори.

ПРЕДШКОЛСКО ВАСПИТАЊЕ И ОБРАЗОВАЊЕ

Систем предшколског васпитања и образовања у току радне 2020/2021. године чинила је мрежа од 177 предшколске установе, од чега је 95 установа чији су оснивачи локалне заједнице и 82 установе чији су оснивачи приватна лица, удружења грађана или вјерске организације.

У предшколским установама у 2020/2021. години боравило је 11 247 дјеце, од чега је 5 852 мушког (52,0%) а 5 395 женског пола (48,0%). У двадесет општина у Републици Српској нема предшколских установа. Ипак, примјетан је пораст броја предшколских установа у односу на претходну радну годину. Радне 2020/2021. године дошло је до смањења броја дјеце у предшколским установама, 14,4%, узрокованим мјерама предострожности како би се спрјечило ширење вируса COVID-19.

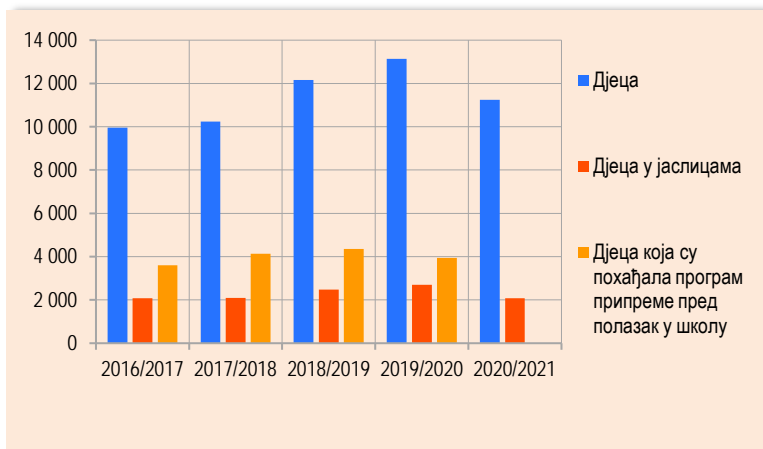
У предшколским установама у 2020/2021. години било је запослено 2 072 лица, од чега је 1 212 васпитача.

У структури запослених у предшколским установама жене су чиниле 93,2%, што значи да је недовољна заступљеност васпитача, али и других профила запослених мушког рода. Ово је, иначе, типична слика и у системима предшколског васпитања и образовања у развијеним земљама.

21.1. Предшколско васпитање и образовање

Школска година	Број установа	Дјеца	Женски	Дјеца у јаслицама	Програм припреме пред полазак у школу	Укупно запослени	Жене	Васпитачи
2016/2017	132	9 953	4 769	2 081	3 602	1 518	1 389	794
2017/2018	132	10 240	4 942	2 097	4 130	1 587	1 459	843
2018/2019	161	12 156	5 815	2 470	4 352	1 860	1 719	1 010
2019/2020	174	13 138	6 337	2 704	3 938	1 996	1 854	1 144
2020/2021	177	11 247	5 395	2 539	-	2 072	1 932	1 212

ОБРАЗОВАЊЕ

Графикон 21.1. Предшколско васпитање и образовање

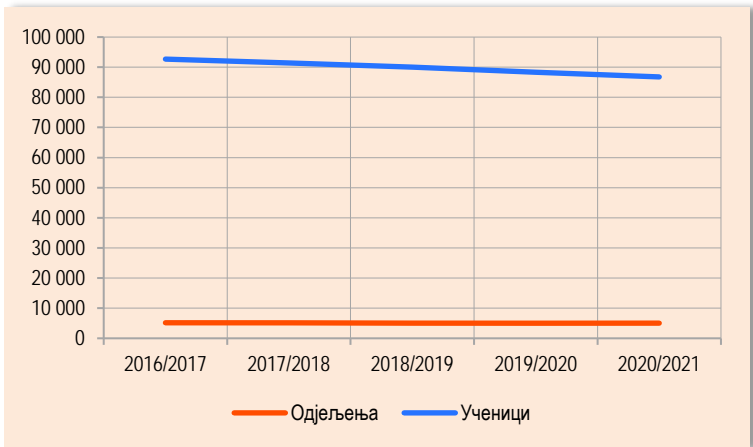
ОСНОВНО ОБРАЗОВАЊЕ И ВАСПИТАЊЕ

Смањена стопа рађања, негативан миграциони салдо, све мање склопљених бракова и све већи број развода само су неки од узрока који најдиректније утичу на смањење укупног броја становника, као и смањење броја дјеце која се уписују у основну школу. Због тога, статистика основног образовања у претходном петогодишњем периоду показује да тзв. „бијела куга” постаје све озбиљнији проблем.

На почетку школске 2020/2021. године у односу на 2019/2020. годину, број ученика у основним школама био је мањи за 1 577 или 1,8%, број одјељења већи за 39, а број наставника мањи за 13. Просјечан број ученика у одјељењу био је 17 док је тај просјек у земљама у ЕУ у исто вријеме од 25 до 30 ученика. Према Закону о основном образовању и васпитању, одјељење истог разреда оптимално може да има 25 ученика, минимално 18, а максимално 30 ученика, односно 32 ученика у случају постојања само једног одјељења.

21.2. Основно образовање и васпитање на почетку школске године

	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020	2020/2021
Број основних школа	701	692	687	686	676
Ученици	92 683	91 370	90 003	88 331	86 774
Одјељења	5 159	5 121	5 057	5 010	5 049
Наставници	8 179	8 194	8 217	8 212	8 199
Просјечан број ученика у одјељењу	18	18	18	18	17
Просјечан број ученика по наставнику	11	11	11	9	10

Графикон 21.2. Одјељења и ученици у основним школама

ОБРАЗОВАЊЕ

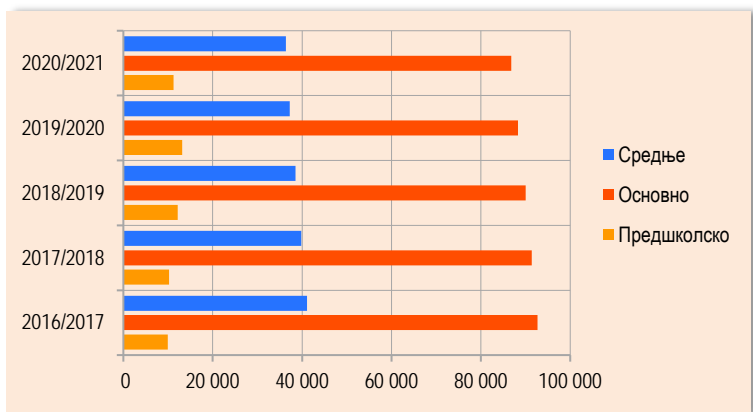
СРЕДЊЕ ОБРАЗОВАЊЕ И ВАСПИТАЊЕ

Основни циљ средњег образовања је развијање и јачање знања, способности и вјештина потребних за рад у струци, стицање међународно упоредивих нивоа знања, као и припрема за наставак школовања на високошколским установама.

У средњим школама на почетку школске 2020/2021. године, уписано је 36 405 ученика што је у односу на 2019/2020. годину мање за 2,2%. Највеће интересовање ученици показују, као и ранијих година, за гимназије, па је у гимназије уписано 7 278 ученика или 20,0%.

21.3. Средње образовање и васпитање на почетку школске године

	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020	2020/2021
Број средњих школа	94	94	95	95	95
Ученици	41 136	39 831	38 499	37 206	36 405
Одјељења	1 826	1 758	1 755	1 744	1 774
Наставници	3 820	3 771	3 888	3 944	3 945
Просјечан број ученика у одјељењу	23	23	22	21	21
Просјечан број ученика по наставнику	11	11	10	11	9

Графикон 21.3. Дјеца-ученици у образовним установама на почетку школске године

Домови ученика и студентски домови

Домови ученика и студената су васпитно-образовне установе које омогућавају ученицима и студентима боравак, смјештај, исхрану и васпитање током школовања. Основна улога домова је да пруже ученицима и студентима, који су одвојени од породица, васпитно-образовни рад, смјештај, исхрану, услове за учење, завршавање школских обавеза, културне и спортске активности.

Кад се анализира коришћење домова ученика и студената према полу, закључује се да домове ученика више користе особе женског пола и тај проценат је 55,9%, док у студентским домовима тај проценат је већи и износи 60,1%.

21.4. Домови ученика и студентски домови

	2017	2018	2019	2020	2021
Домови	11	11	11	11	11
Ученици и студенти у домовима	3 715	3 502	3 364	3 373	3 274
Број соба	1 325	1 326	1 261	1 277	1 243
Број васпитача	26	27	25	28	27

ВИСОКО ОБРАЗОВАЊЕ

У школској 2020/2021. години повећан је број уписаних студената на други и трећи циклус студија.

У школској 2020/2021. години, на високошколским установама у Републици Српској, укупан број уписаних студената на сва три циклуса студија је 28 523 студената, што је за 3,1% мање у односу на претходну годину. У школској 2020/2021. години смањен је број уписаних студената на први циклус, док је број уписаних студената на други и трећи циклус студија повећан. На првом циклусу број студената у односу на претходну школску годину мањи је за 1 245 студената, на другом циклусу већи је за 309 студента, а на трећем циклусу за 19 студената.

Када посматрамо полну структуру уписаних студената, на сва три циклуса, већа је заступљеност жена.

У Републици Српској, на четири јавне високошколске установе, уписано је 20 146 студената, односно 70,6% укупно уписаних. Јавне високошколске установе су Универзитет у Бањој Луци, Универзитет у Источном Сарајеву, Висока медицинска школа у Приједору и Висока школа за туризам и хотелијерство у Требињу. На шеснаест приватних високошколских установа студира 8 377 студената, односно 29,4% укупно уписаних.

ОБРАЗОВАЊЕ

На први циклус студија уписано је 25 735 студената, а нешто више од половине студената припада групи од 20 до 24 године старости.

Од укупног броја уписаних на други циклус студија, четири студента уписано је на магистарске студије, на мастер студије је уписано 2 430 студента, док је на специјалистичке студије уписано 170 студената. Двије трећине уписаних на студије другог циклуса чине лица млађа од 30 година.

На трећи циклус студија уписана су 184 докторанта, са већом заступљеношћу жена. Око 74% доктораната млађе је од 39 година.

Студирање у 2020. години је завршило 4 652 студента

На првом циклусу студија студирање је завршило 4 184 студента. Више од половине су жене (60,2%). У 2020. години највише студената завршило је студирање у области Пословање, администрација и право (23,7%), а најмање у области Услуге (3,8%).

Звање магистра наука, мастера, односно специјалисте у 2020. години стекла су 384 кандидата, од чега су око 40% мушкарци. Звање доктора наука стекла су 42 кандидата, од чега су око 40% мушкарци.

Највећи број магистарских, мастер и специјалистичких радова био је из области Здравство и социјална заштита (24,7%), а најмањи из области Информационе и комуникационе технологије (2,8%).

Највећи број кандидата докторску дисертацију одбранио је у области Друштвене науке, новинарство и информисање (46,8%), а најмањи број одбрањених дисертација је у области Пољопривреда, шумарство, рибарство и ветеринарство (3,1%) као и у области Природне науке, математика и статистика (3,1%).

На високошколским установама запослено је 2 660 наставника и сарадника

На високошколским установама у школској 2020/2021. години запослено је 2 660 наставника и сарадника. Изражено еквивалентом пуне запослености, укупан број наставника и сарадника је 2 108,9. Звање доцента има трећина наставника, док међу сарадницима половина има звање вишег асистента.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

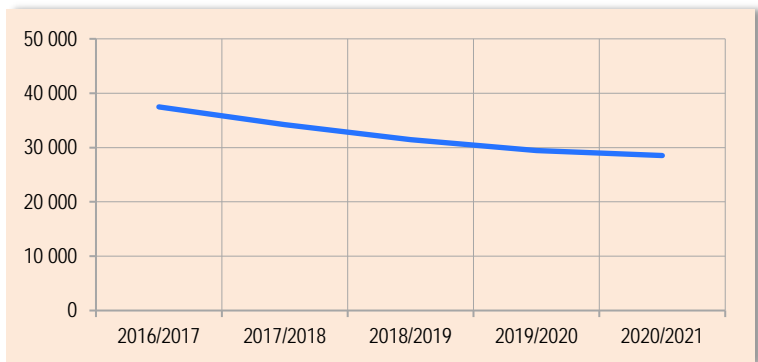
У области Пољопривреда, шумарство, рибарство и ветеринарство у 2020. години број студената који су завршили студије повећан је за 14,8% у односу на претходну годину.

21.5. Уписани студенти у Републици Српској, школска 2020/2021. година

	Укупно уписани студенти		Стари програм		Болоњски програм	
	свега	женски	свега	женски	свега	женски
УКУПНО	28 523	16 689	42	25	28 481	16 664
I циклус	25 735	15 058	38	24	25 697	15 034
II циклус	2 604	1 526	4	1	2 600	1 525
III циклус	184	105	-	-	184	105

21.6. Дипломирани студенти, магистри наука, мастери, специјалисти и доктори наука, 2020.

	Дипломирани студенти		Магистри наука		Мастери		Специјалисти		Доктори наука	
	свега	женски	свега	женски	свега	женски	свега	женски	свега	женски
УКУПНО	4 184	2 519	36	16	261	156	87	56	64	30

Графикон 21.4. Уписани студенти на сва три циклуса студија у Републици Српској, школска 2016/2017 - 2020/2021. година

ОБРАЗОВАЊЕ

Графикон 21.5. Уписани студенти у Републици Српској према области образовања, школска 2020/2021. година

Рибе се лове удицом, а људи ријечима.

Култура не представља само духовну потребу или храну душе, него и карактерно обиљежје и идентитет једног народа. Умјетност је важна животна нит за сваког појединца, то је немјерљиви и невидљив флуид који уздиже, усређује и оплемењује човјека. Потребна за стварањем, па и умјетничким, развија људски ум до неслућених граница.

У Републици Српској у 2020. години, у односу на 2019. годину, забиљежен је раст броја посјетилаца домаћих филмова и пад броја представа у дјечијем и професионалним позориштима.

Број посјетилаца у биоскопима у 2020. години у односу на 2019. годину већи је за 45,6% код домаћих филмова. Пад броја посјетилаца по једној представи (153) у 2020. години у односу на 2019. годину (184) забиљежило је дјечије позориште

Радио–станице су у 2020. години емитовале највише музички, забавни и информативно-документарни програм, а најмање спортски, дјечији и омладински и образовни програм.

Број емитованих часова у 2020. години у односу на 2019. годину већи је за 0,2%.

Графикон 22.1. Емитовани програм радио–станица, 2020.

КУЛТУРА И УМЈЕТНОСТ

Телевизијске станице су у 2020. години највише емитовале информативни, играни и музички програм, а најмање програм за дјецу и омладину, образовни и други програм.

Број емитованих часова у 2020. години у односу на 2019. годину већи је за 9,0%.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

У Републици Српској је у 2020. години, у односу на 2019. годину, забиљежен раст броја посјетилаца домаћих филмова за 45,6%.

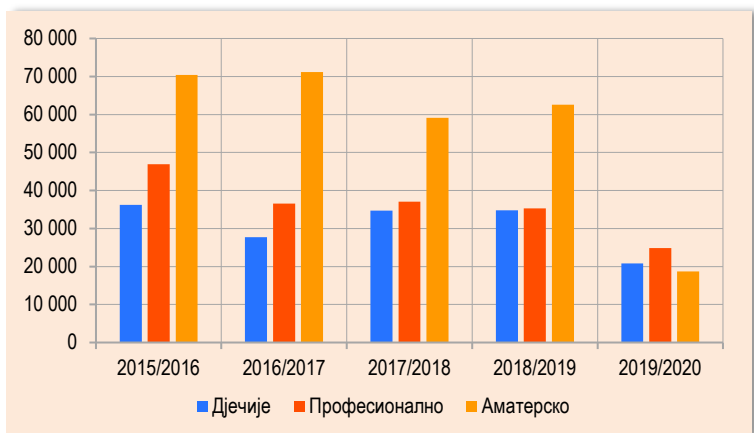
Графикон 22.2. Емитовани програм ТВ станица, 2020.

Број корисника књижног фонда библиотека у 2020. години, у односу на 2019. годину, мањи је за 23,1%.

КУЛТУРА И УМЈЕТНОСТ

Графикон 22.3. Посјетиоци биоскопа

Графикон 22.4. Посјетиоци позоришта

23 ЗДРАВЉЕ

Више је људи помрло од јела и пића него од глади и жеђи.

У јавном здравству Републике Српске, у 2020. години било је запослено 14 458 медицинских радника и сарадника, од којих је око 37,1% у домовима здравља. Од укупног броја запослених, око 18,6% су доктори медицине. У истом периоду у приватним здравственим установама било је 2 939 запослених, од којих око 10,0% чине доктори медицине.

У служби опште и породичне медицине забиљежено је око 3,97 милиона посјета од којих се око 26,5% односи на прве посјете доктору. Прва посјета је контакт који се први пут оствари са доктором због обољења, стања или повреде. Лице у току једне године може због прегледа да учини више посјета доктору, али сваки пут због друге болести и тад се сматра да је то прва посјета због наведене болести.

У 2020. години, 169 186 лица закључило је лијечење у болницама, што је за око 24,7% мање него у 2019. години.

23.1. Доктори медицине у здравственим установама

	2019	2020
УКУПНО	2 858	2 944
У јавном здравству	2 610	2 690
У приватним амбулантама	248	254

Извор: Институт за јавно здравство Републике Српске

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

Укупан број здравствених радника у Републици Српској који њихову примарну дјелатност обављају у јавном здравству је у порасту. Тако је у 2020. години укупан број здравствених радника био већи око 4,0% него 2019. године, а посматрајући десетогодишњи период тај удио већи је за 9,7%.

Највише случајева обољелих од корона вируса ковид 19

Услед свјетске пандемије која се одразила и на Републику Српску, од укупног броја пријављених случајева заразних и паразиталних болести у 2020. години, највећи број обољелих је од корона вируса ковид-19 и износи 38 772 обољела лица.

23.2. Пријављени случајеви заразних и паразиталних болести у Републици Српској

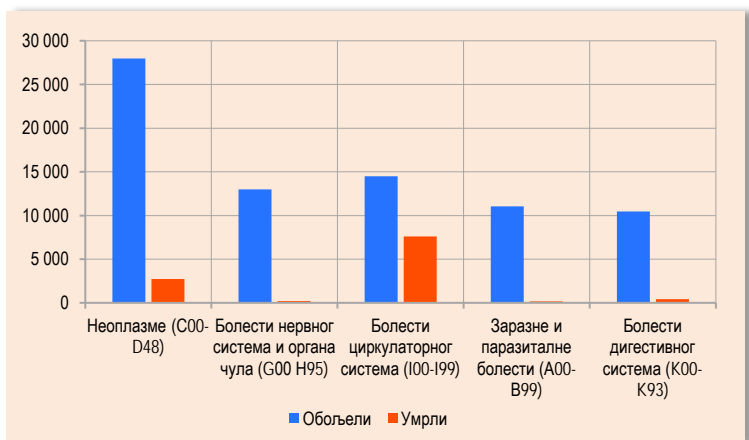
	Број пријављених случајева
2016	14 289
2017	13 419
2018	14 535
2019 ¹⁾	7 922
2020	41 691

Извор: Институт за јавно здравство Републике Српске

У Републици Српској, у 2020. години, забиљежено је укупно 155 261 обољелих. Од укупног броја обољелих, од неоплазми је обољело око 18,0%, од којих је у истом периоду умрло око 16,4% лица. Од посљедица болести циркулаторног система, од којих је у 2020. години обољело око 9,3% лица, умрло је 7 602 лица или око 45,8% од укупног броја умрлих.

¹⁾ У Институту за јавно здравство Републике Српске 2019. године је ревидирана листа заразних болести, те на истој, за разлику од листе коришћене у ранијим годинама, нема одређених болести (стрептококне упале ждријела и крајника, контакта и изложености бјеснилу, шарлаха, еризипела, бактеријског менингитиса, скабијеса, вирусног неспецифичног хепатитиса, носилаштва НВsАg и носилаштва HCV антитијела). Поред ове промјене, у 2019. години, на другачији начин приказани су подаци које пратимо у оквиру надзора над грипом.

ЗДРАВЉЕ

Графикон 23.1. Морбидитет и морталитет према одређеним групама болести, 2020.

Извор података о морбидитету: Институт за јавно здравство Републике Српске

24 ЗДРАВСТВЕНО, ПЕНЗИЈСКО И ИНВАЛИДСКО ОСИГУРАЊЕ

Весело срце пола здравља.

ЗДРАВСТВЕНО ОСИГУРАЊЕ

У Републици Српској у 2020. години било је нешто више од 909 хиљада здравствено осигураних лица, што је за око 1 600 осигураних лица више у односу на 2019. годину

Осигураници који су користили своја права из здравственог осигурања у 2020. години били су привремено неспособни за рад 718 хиљада дана, у нешто више од 14 хиљада случајева. Поредићи са претходном годином, ријеч је о повећању од готово 11 хиљада дана, као и повећању од 305 случајева.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

У Републици Српској је у 2020. години издато око 5,8 милиона рецепата, што је за приближно 507 хиљада рецепата мање него 2019. године.

24.1. Осигурана лица према категоријама здравственог осигурања (просјек)

Категорија осигурања	2016	2017	2018	2019	2020
УКУПНО	917 357	913 275	910 484	907 770	909 356
Активни осигураници	195 471	229 442	236 537	244 993	280 150
Уживаоци права из ПИО	211 044	213 809	216 340	218 838	219 654
Лица ван радног односа	183 318	166 209	163 249	158 532	164 972
Чланови породице носиоца осигурања	327 524	303 815	294 358	285 407	244 580

Извор: Фонд здравственог осигурања Републике Српске

24.2. Коришћење права из здравственог осигурања

	2016	2017	2018	2019	2020
Привремена неспособност за рад, број дана	531 360	564 691	616 323	707 084	717 808
Број издатих рецепата	6 882 844	6 908 239	6 600 335	6 288 653	5 781 888

Извор: Фонд здравственог осигурања Републике Српске

ЗДРАВСТВЕНО, ПЕНЗИЈСКО И ИНВАЛИДСКО ОСИГУРАЊЕ

ПЕНЗИЈСКО И ИНВАЛИДСКО ОСИГУРАЊЕ

Укупан број корисника права на пензију последњег дана 2020. године био је нешто мањи од 271 хиљаде. Од тог броја, око 160 хиљада су корисници старосне пензије, око 37 хиљада корисници инвалидске пензије, а око 74 хиљаде су корисници породичне пензије.

Укупна просјечна пензија у 2020. години износила је 348 КМ и у односу на 2019. годину виша је за 12 КМ. Просјечна старосна пензија износила је 375 КМ, просјечна инвалидска пензија износила је 328 КМ, а најнижа је била просјечна породична пензија, 300 КМ.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

Просјечан број година коришћења права на личну пензију код жена износи нешто више од 18 година, а код мушкараца нешто мање од 17 година.

Графикон 24.1. Корисници права на пензију (стање 31. децембра 2020)

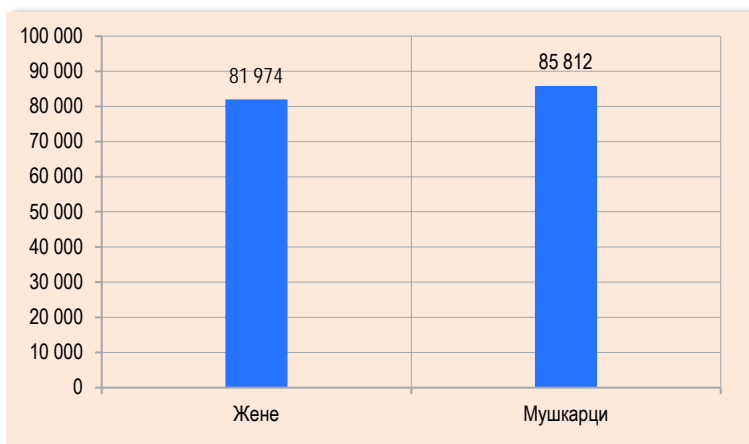
Извор: Фонд за пензијско и инвалидско осигурање Републике Српске

25 СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА

Жалост и радост се познају човјеку по лицу.

У Републици Српској, у 2020. години, један од облика социјалне заштите примало је 167 786 лица, од чега су корисници већином пунољетна лица и то 75,0%, док је малољетних корисника било 25,0%.

Посматрано по полу, већи је удио мушких корисника социјалне заштите

Графикон 25.1. Корисници социјалне заштите према полу, 2020.

Број корисника социјалне заштите у 2020. години умањен је за 2,3% у односу на 2019. годину.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

Током 2020. године, у Републици Српској усвојено је једанаестеро дјеце.

СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА

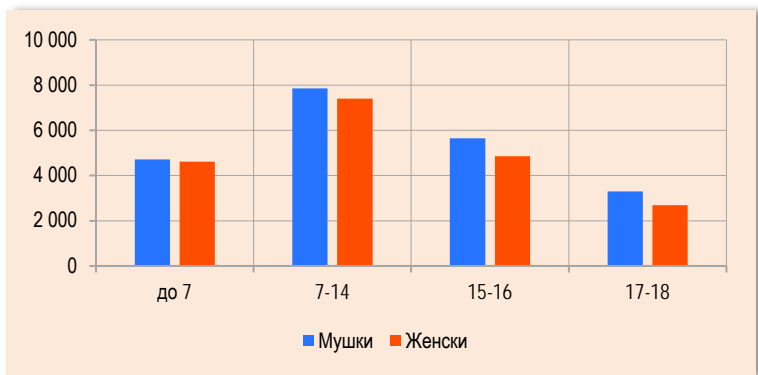
Број малољетних корисника умањен је за 12,8%, а број пунољетних корисника умањен је за 2,1%.

Графикон 25.2. Број корисника социјалне заштите по годинама

У периоду од 2016. до 2020. године број корисника социјалне заштите умањен је за 12,4%.

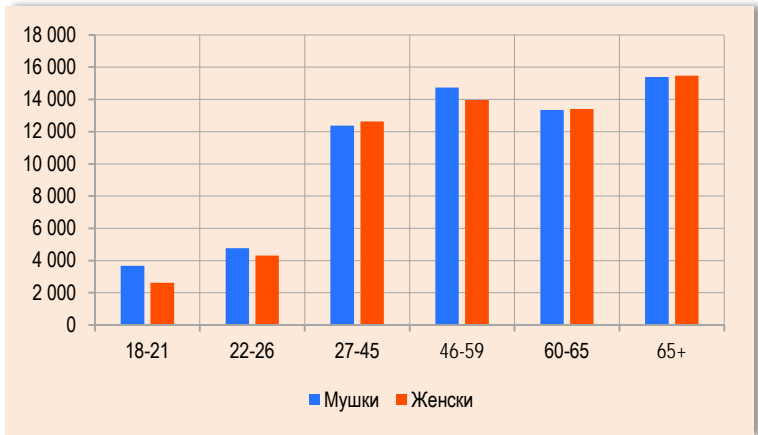
Током 2020. године евидентирано је 41 135 малољетна корисника социјалне заштите. Највише малољетних корисника је у категорији 7-14 година старости, а најмање у категорији 17-18 година.

Графикон 25.3. Малољетни корисници према полу и годинама старости, 2020.

СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА

Један од облика социјалне заштите, у 2020. години, примало је 126 720 пунољетних лица, од чега су најбројнији корисници лица старости изнад 65 година, док је најмањи број корисника старости од 18-21 године.

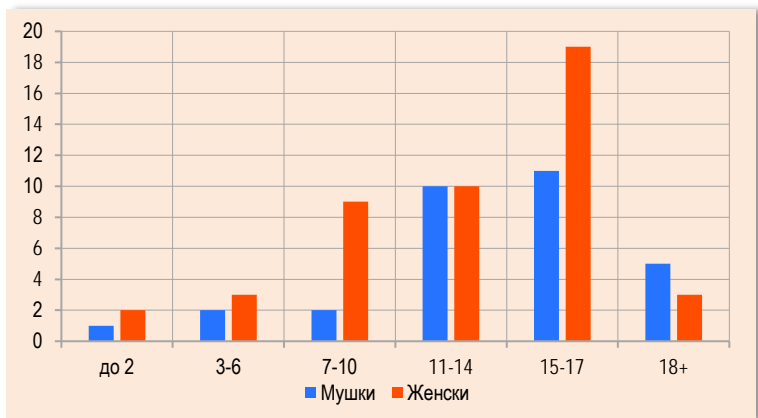
Графикон 25.4. Пунољетни корисници према полу и старости, 2020.

Установе социјалне заштите

У домовима за дјецу и омладину, у 2020. години, било је смјештено 77 корисника. Највише их је старости од 15-17 година, а најмање старости до двије године.

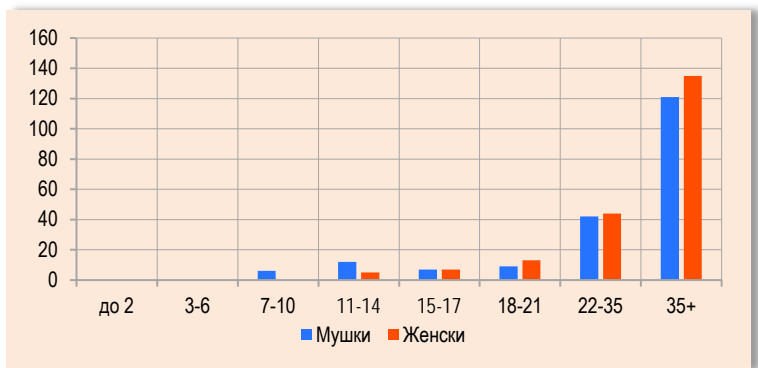
У домовима је већи удио женских корисника (59,7%).

СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА

Графикон 25.5. Корисници домова за дјецу и омладину према полу и старости, 2020.

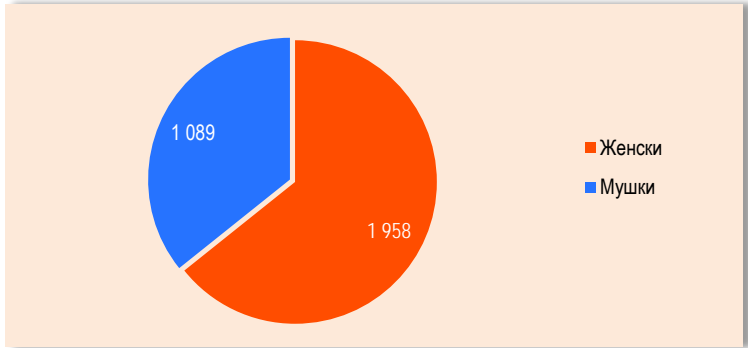
У установама социјалне заштите за инвалидну дјецу и омладину ометену у физичком и психичком развоју у 2020. години било је смјештено 401 лице, а највише их је старости изнад 35 година (63,8%).

Графикон 25.6. Корисници установа за инвалидну дјецу и омладину према полу и старости, 2020.

СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА

Током 2020. године 3 047 лица било је смјештено у установама социјалне заштите за одрасле и старије особе и то су већином жене (64,2%). Највише је корисника преко 80 година старости (49,3%).

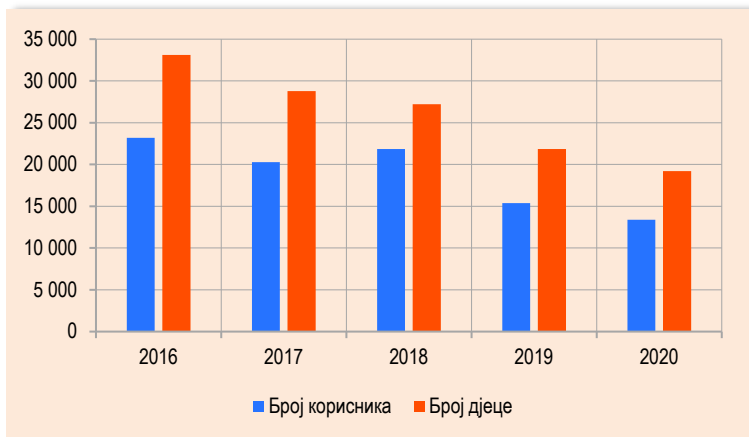
Графикон 25.7. Корисници установа за одрасла старија лица према полу, 2020.

Корисници додатка за дјецу

Укупно је 13 381 корисник остварио право на додатак за дјецу у 2020. години, док је 19 210 дјеце користило право на додатак за дјецу у 2020. години.

Током 2020. године укупан број корисника који остварују право на додатак на дјецу смањило се за 13,0%, док се број дјеце смањило за 12,1%.

СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА

Графикон 25.8. Број корисника додатка на дјецу и број дјеце

Савремено тржиште карактеришу стална неизвјесност и потреба непрестаног прилагођавања што је могуће остварити само системским улагањем у истраживање и иновације.

У 2020. години у Републици Српској на пословима истраживања и развоја радиле су 1 102 особе, од тога су 2/3 истраживачи

На пословима истраживања и развоја у 2020. години у Републици Српској било је запослено 847 лица, док је њих 255 било ангажовано на основу уговора о дјелу или ауторског уговора. Изражено еквивалентом пуне запослености на пословима истраживања и развоја пуно радно вријеме радило је 684,9 лица. Подјела особа која раде на пословима истраживања и развоја на истраживаче, техничко особље и остало особље односи се на актуелну функцију појединца, у смислу задатака које обавља у оквиру истраживања и развоја у извјештајној јединици, а не на радно мјесто или формалну квалификацију или степен образовања. Од укупног броја запослених и ангажованих на пословима истраживања и развоја 2/3 су истраживачи, 46,0% истраживача су жене.

Највећи број истраживача припада сектору високог образовања, њих 81,4%, државном сектору 10,5%, а пословном сектору 8,0%. У непрофитном сектору у 2020. години није било истраживања и развоја.

На истраживање и развој у 2020. години потрошено је 20,2 милиона КМ. На трошкове рада и трошкове накнада запосленима и остале текуће трошкове потрошено је 15,8 милиона КМ, а на инвестиционе издатке 4,5 милиона КМ. У области Инжењерство и технологија утрошена је половина од укупног износа средстава. Област Инжењерство и технологија обухвата грађевинарство и архитектуру, материјале, електротехнику, електронику и информационо инжењерство, затим машинско, хемијско, медицинско и инжењерство животне средине, индустријску и биотехнологију животне средине, нанотехнологију и остала инжењерства и технологије.

Од укупно утрошених средстава, 76,5% средстава утрошено је за примијењена истраживања, 12,0% за експериментални развој (развојна истраживања) и 11,5% за фундаментална истраживања.

Највише средстава утрошено је у циљу истраживања и развоја Транспорта, телекомуникација и осталих инфраструктура (32,4%), Општег унапређења знања (31,4%) и Пољопривреде (17,8%).

ИСТРАЖИВАЊЕ И РАЗВОЈ

У Републици Српској, буџетска издвајања за истраживање и развој у 2020. години износила су 25 милиона КМ. Према секторима, највише средстава било је намијењено високом образовању, 98,8%, затим државном сектору 0,9%, непрофитном сектору 0,3% и пословном сектору 0,1%. Издвајања за истраживање и развој за сектор иностранства није било. С циљем Општег унапређења знања: Истраживање и развој финансиран из општих фондова универзитета било је издвојено највише средстава (85,9%).

У периоду 2018–2020. године у Републици Српској 505, односно 26,2% предузећа било је иновативно активно

Иновативно активна предузећа су предузећа која су у посматраном периоду имала завршене активности у вези са иновацијама производа или процеса и/или текуће иновативне активности (активности које су биле у току на крају 2020. године) и/или напуштене иновативне активности и/или интерне активности истраживања и развоја и/или уговорене активности истраживања и развоја. У периоду 2018–2020. године, 26,2% предузећа спровело је бар једну од наведених иновативних активности, док 73,8% предузећа уопште није спроводило иновативне активности.

Посматрано по подручјима Класификације дјелатности БиХ 2010, која садржајно и структурно у потпуности одговара ЕУ Статистичкој класификацији дјелатности NACE Rev 2., највише су иновативно активна била предузећа која припадају подручју (К) *Финансијске дјелатности и дјелатности осигурања*, њих 50,0%.

Највећи број предузећа спровео је активности у вези са иновацијама производа или процеса. Иновација производа је нови или побољшани производ (роба или услуга) која се значајно разликује од претходних производа или услуга предузећа, а која је имплементирана на тржишту. У периоду 2018–2020. године, 15,1% предузећа је увело иновацију производа. Иновација пословног процеса је нови или побољшани пословни процес који је уведен за једну или више пословних функција који се значајно разликује од претходних пословних функција и који је имплементиран у предузећу. У периоду 2018–2020. године 21,1% предузећа је увело иновацију пословног процеса.

Превисоки трошкови иновација су фактор који највећи број предузећа спречава да започну или заврше иновативну активност. Пандемија вируса корона имала је негативан утицај на пословање половине предузећа, њих 54,6%. За 5,0% предузећа утицај пандемије био је екстремно негативан, 15,6% веома негативан, а 22,3% скоро никакав. Позитиван утицај пандемије на пословање означило је 2,0% предузећа. Пандемија вируса корона одгодила је планиране иновативне активности за неко повољније вријеме у највећем броју предузећа.

ИСТРАЖИВАЊЕ И РАЗВОЈ

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

Пандемија вируса корона имала је екстремно негативан утицај на пословање 5,0% предузећа, на 15,6% веома негативан, на 54,6% негативан, на 22,3% скоро никакав, док је позитиван утицај пандемије на пословање означило 2,0% предузећа.

26.1. Истраживање и развој у Републици Српској

	Запослени на пословима истраживања и развоја				Истраживачко-развојни радови				Бруто домаћи издаци за истраживање и развој (хиљ. КМ)		
	свега	жене	истраживачи	жене	укупно	фундаментални	примјенљиви	развојни	укупно	текући издаци	инвестициони издаци
2016	709	327	438	204	167	30	100	37	16 736	14 650	2 086
2017	843	369	535	225	234	46	135	53	17 196	13 821	3 375
2018	803	362	516	223	196	18	118	60	18 341	15 072	3 269

(наставак)

	Укупно запослени на пословима истраживања и развоја ¹⁾				Истраживачко-развојни радови				Бруто домаћи издаци за истраживање и развој (хиљ. КМ)		
	свега	жене	истраживачи	жене	укупно	фундаментални	примјенљиви	развојни	укупно	текући издаци	инвестициони издаци
2019 ²⁾	1 355	674	956	467	454	233	173	48	17 687	15 323	2 364
2020	1 102	530	759	349	417	171	195	51	20 289	15 820	4 469

¹⁾ Укупно запослени на пословима истраживања и развоја обухватају запослене на основу уговора о раду и ангажоване на основу ауторског уговора или уговора о дјелу на пословима истраживања и развоја, у периоду од 01.01. до 31.12. референтне године. За извјештајне јединице у пословном сектору, дефиниција запослених, поред запослених на основу уговора о раду, укључује и samozапослене и неплаћене породичне раднике.

²⁾ Методологија истраживања усклађена је са међународним стандардима које је поставио OECD и објавио у Фраскати приручнику 2015. године, тако да подаци за 2019. годину нису у потпуности упоредиви са подацима из претходних година.

ИСТРАЖИВАЊЕ И РАЗВОЈ

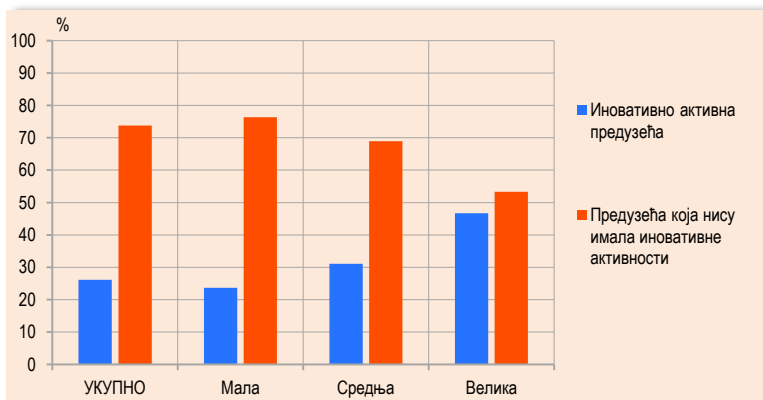

Графикон 26.1. Укупно запослени на пословима истраживања и развоја према степену образовања, 2020.

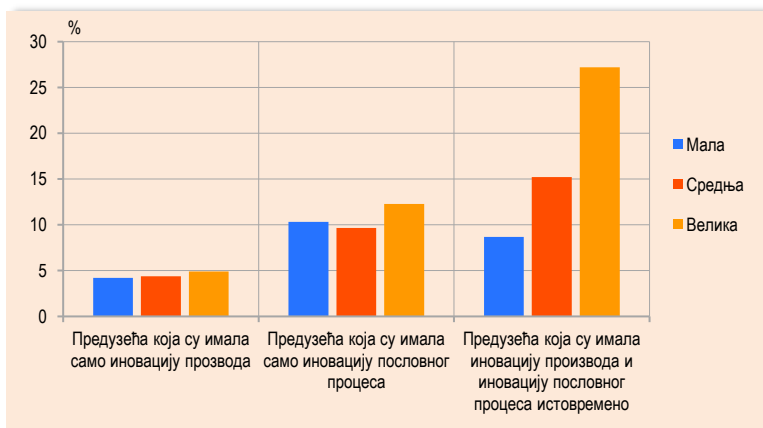

Графикон 26.2. Средства за истраживање и развој према друштвено-економским циљевима, 2020.

ИСТРАЖИВАЊЕ И РАЗВОЈ

Графикон 26.3. Предузећа према величини предузећа и иновативној активности, 2018–2020.

Графикон 26.4. Структура иновативно активних предузећа према величини предузећа и врсти иновације, 2018–2020.

27 КРИМИНАЛИТЕТ

Не заборавимо никада да је зло увек кратког века и само наизглед успешно и блиставо. Зато на злу, лукавству, превари, не треба заснивати ништа, поготово не живот.

Патријарх Павле

Борба против криминалитета и криминалних дјелатности, изражава се кроз откривање и расвјетљавање кривичних дјела, те процесуирање и кажњавање учинилаца кривичних дјела.

Кривично дјело увијек представља напад на друштвене и цивилизацијске вриједности којима свака држава настоји да осигура највећу могућу заштиту. Дакле, сви модерни правни пореци имају интерес и вољу да ефикасно реагују на угрожавање тих заштићених вриједности – санкционисањем кривичних дјела.

У вријеме кад савремени криминалитет постаје транснационална појава, потреба реакције правне државе на његове појавне облике је све израженија.

Кривичноправна одговорност и изрицање санкција за учињена кривична дјела сходно законским рјешењима, из разумљивих разлога, посебно се утврђују и примјењују (а тако и статистички прате) у односу на пунољетне и малољетне учиниоце кривичних дјела.

ПУНОЉЕТНИ УЧИНИОЦИ

У 2020. години у надлежним тужилаштвима у Републици Српској ријешено је 7 937 кривичних пријава поднесених против пунољетних учинилаца. Од укупног броја у 26,4% случајева радило се о непознатим учиниоцима. Кривична дјела против имовине су као и претходне године, била најбројнија и на њих се односило чак 45,8% од укупног броја ријешених кривичних пријава.

У надлежним судовима, у истом периоду, оптужено је 2 851, а осуђено 2 573 учинилаца. Од укупног броја осуђених 92,8% били су мушкарци, од којих су 21,3% били старосне доби од 30 до 39 година. За кривична дјела против имовине терети се сваки трећи оптужени учинилац, док је скоро сваки седми оптужен за неко кривично дјело из групе кривичних дјела против живота и тијела.

Код учинилаца који су проглашени кривим, најчешће изречена казна била је условна казна, а забиљежена је у 52,4% случајева. Новчана казна изречена је у 37,1%, а казна затвора у 10,4% случајева.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

Против слобода и права грађана у 2020. години, осуђено је 17,5% више учинилаца него претходне године за исту групу кривичних дјела. У истом периоду, поређећи са 2019. годином, број осуђених за кривична дјела против правног саобраћаја мањи је за 25,2%.

Графикон 27.1. Пунољетни учиниоци кривичних дјела – пријављени, оптужени и осуђени, 2020.

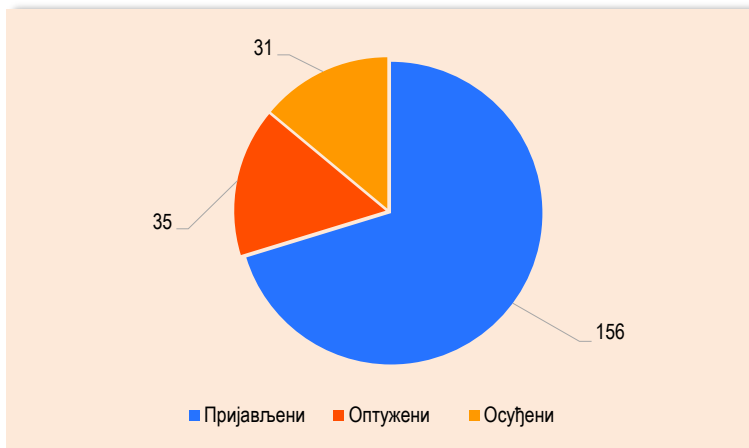
МАЛОЉЕТНИ УЧИНИОЦИ

Од укупно 156 ријешене кривичне пријаве поднесене против малољетних лица у 2020. години, 109 пријава односило се на старије малољетнике (од пуних 16 до непуних 18 година живота). У односу на укупан број пријављених, кривична дјела против имовине била су најбројнија, чак 55,1%. Друга по заступљености била су кривична дјела против живота и тијела са учешћем од 17,3% случајева.

Оптужено је 35 малољетника, од којих је за 88,6% изречена кривична санкција. За кривична дјела против имовине оптужено је 48,6%, а за кривична дјела против живота и тијела 11,4% малољетника.

КРИМИНАЛИТЕТ

Од укупно 31 изречене кривичне санкције, 96,8% изречене су учиниоцима мушког пола. У 2020. години није изречена нити једна казна малолетничког затвора. Најчешће су изрицане васпитне мјере појачаног надзора и мјере упозорења и усмјеравања по 48,4% и заводске мјере 3,2%.

Графикон 27.2. Малолетни учиниоци кривичних дјела – пријављени, оптужени и осуђени, 2020.

Графикон 27.3. Изречене кривичне санкције за малољетнике, 2020.

ВОДИЧ ЗА КОРИСНИКЕ

Поштовани корисници,

Ова публикација намијењена је широком кругу корисника и даје основне показатеље стања и промјена економског и друштвеног живота Републике Српске.

За податке у табелама и графиконима испод којих није наведен извор података, извор представљају редовне статистичке активности које спроводи Републички завод за статистику.

За табеле и графиконе који приказују податке прикупљене и обрађене од стране других овлашћених органа и организација, извор података је увијек наведен испод табеле, односно графикона.

Због боље прегледности, подаци у неким табелама и графиконима исказани су у већим јединицама мјере (хиљаде, милиони), а усљед заокруживања, укупни износи не слажу се увијек са збиром података за појединачне категорије.

Подаци који се дају по одређеним нивоима класификације дјелатности, исказани су према КД БиХ 2010, која садржајно и структурно у потпуности одговара ЕУ Статистичкој класификацији дјелатности NACE Rev.2.

Због усаглашавања са важећим прописима из области краткорочних статистика и ЕУ стандардима, Републички завод за статистику, од 2015. године, умјесто тромјесечног истраживања угоститељства спроводи истраживање „Квартални показатељи у хотелијерству и угоститељству“, са основним циљем редовне производње и објављивања релативних показатеља у тромјесечној динамици. Подаци новог истраживања повезани су са подацима за претходне године прерачуном преко стопа раста, што је омогућило очување серије индекса из области угоститељства.

Анкету о потрошњи домаћинстава Републички завод за статистику спровео је 2004, 2007, 2011. и 2015. године. Посљедњи објављени подаци су из 2015. године па због актуелности издања, у овом броју поглавље посвећено животном стандарду и сиромаштву биће изостављено.

У току је спровођење нове Анкете о потрошњи домаћинстава и подаци о потрошњи домаћинстава који ће се односити на 2021. годину биће расположиви крајем 2022. године. Планирано је да буду публиковани у наредном издању ове публикације, у оквиру посебног поглавља.

ВОДИЧ ЗА КОРИСНИКЕ

Напомена: У поглављима у којима су табеларно приказани подаци у вези са КД БиХ, подручја класификације дјелатности приказана су словним ознакама по енглеском алфabetу, у складу са међународним означавањем, а пуно објашњење наведених ознака дато је у поглављу „Подручја дјелатности“.

Приликом коришћења података из ове публикације, молимо вас да наведете извор (Републички завод за статистику Републике Српске и назив публикације).

ЗНАКОВИ И СКРАЋЕНИЦЕ

-	нема појаве
...	не располаже се податком
0	податак је мањи од 0,5 од дате јединице мјере
Ø	просјек
()	податак је мање поуздан - коефицијент варијације (CV) мањи од 0,2 а једнак или већи од 0,1 или изражено у процентима $10\% \leq CV < 20\%$
(())	податак је непоуздан - коефицијент варијације (CV) мањи од 0,3 а једнак или већи од 0,2 или изражено у процентима $20\% \leq CV < 30\%$
•	податак је екстремно непоуздан - коефицијент варијације (CV) једнак или већи од 0,3 или изражено у процентима $CV \geq 30\%$
.	подаци су статистички непоуздани (до 20 појава)
*	исправљен податак
***	повјерљив податак
1)	ознака за напомену у табели
°C	степен целзијуса
m	метар
m ²	квадратни метар
m ³	кубни метар
km	километар
km ²	квадратни километар
м.н.в.	метара надморске висине
ha	хектар
t	тона
kW	киловат
GWh	гигават час
Gg	гигаграм
CO _{2-еқ}	еквивалентни угљен-диоксид
хиљ.	хиљаду
мил.	милион
млрд.	милијарду
ком.	комад
Sm ³	стандардни метар кубни гаса
АПД	Анкета о потрошњи домаћинства
АРС	Анкета о радној снази
БДП	Бруто домаћи производ
COICOP	Класификација личне потрошње према намјени
ISCED	Међународна стандардна класификација образовања
NACE Rev. 2	Европска класификација дјелатности
КМ	конвертибилна марка
КД	Класификација дјелатности

ПОДРУЧЈА ДЈЕЛАТНОСТИ¹⁾

A	Пољопривреда, шумарство и риболов
B	Вађење руда и камена
C	Прерађивачка индустрија
D	Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација
E	Снабдијевање водом, канализација, управљање отпадом и дјелатности санације (ремедијације) животне средине
F	Грађевинарство
G	Трговина на велико и на мало; поправка моторних возила и мотоцикала
H	Саобраћај и складиштење
I	Дјелатност пружања смјештаја, припреме и послуживања хране; хотелијерство и угоститељство
J	Информације и комуникације
K	Финансијске дјелатности и дјелатности осигурања
L	Пословање некретнинама
M	Стручне, научне и техничке дјелатности
N	Административне и помоћне услужне дјелатности
O	Јавна управа и одбрана; обавезно социјално осигурање
P	Образовање
Q	Дјелатности здравствене заштите и социјалног рада
R	Умјетност, забава и рекреација
S	Остале услужне дјелатности
T	Дјелатности домаћинства као послодаваца; дјелатности домаћинства која производе различиту робу и обављају различите услуге за сопствену употребу
U	Дјелатности екстериторијалних организација и органа

¹⁾ Према Уредби о класификацији дјелатности Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број 8/14).

МАЛА ШКОЛА СТАТИСТИКЕ

На крају, поштовани читаоци, желимо да у овој књизи имате при руци неколико мање познатих појмова из статистике – није их лоше знати.

ПОЈМОВИ

Статистика: Статистика је наука која се бави прикупљањем, анализом и тумачењем података варијабилних појава, заснована на теорији вјероватноће.

Статистички скуп: Статистички скуп (основни скуп или популација) је скуп свих елемената на којима се извјесна варијабилна појава испољава и статистички посматра.

Обилежје: Особине по којима се јединице статистичког скупа међу собом *разликују*, а које су предмет статистичког истраживања, називамо обилежјима (промјенљивим или варијаблама). Различити видови у којима се једно обилежје може јавити називају се **модалитетима** или **вриједностима** тога обилежја.

Статистички узорак: Статистички узорак представља *дио* статистичког скупа на основу чијих особина доносимо статистичке закључке о одговарајућим карактеристикама популације из које је изабран.

Репрезентативни узорак: Узорак је репрезентативан ако својим особинама вјерно одсликава особине статистичког скупа из којег је изабран.

Статистички попис: Статистичким пописом (енг. *census*) обухватају се све јединице скупа у одређеном моменту који се назива **критични моменат**.

Статистичке серије: Статистичке серије представљају низове података сређених по вриједностима обилежја или хронологији. Ако су уређене по обилежју представљају **серије структуре**, а ако су уређене по хронологији представљају **временске серије**.

Аритметичка средина: Аритметичка средина (енг. *arithmetic mean* или *mean*) је у пракси најчешће коришћена средња вриједност. Популарно се још назива **просјек**. Израчунава се тако што се збир вриједности посматраног обилежја подијели њиховим бројем.

Геометријска средина: Геометријска средина представља мјеру централне тенденције која изравнава пропорционалне промјене између података посматране серије. Израчунава се тако што се вриједности обилежја међусобно помноже, а затим се из тог производа пронађе коријен са изложоцем који је једнак броју посматраних јединица.

МАЛА ШКОЛА СТАТИСТИКЕ

Медијана: Медијана је вриједност обилежја која се налази у средини серије чији су подаци сређени по величини. Дијели серију података на два једнака дијела (50% јединица су према вриједности обилежја мање, а 50% веће од медијане).

Варијанса: Варијанса показује просјек квадрата одступања свих података од њихове аритметичке средине.

Стандардна девијација: Стандардна девијација представља просјечно одступање свих појединачних података од њихове аритметичке средине. Стандардна девијација може се израчунати директно из варијансе, односно као позитивна вриједност квадратног коријена варијансе.

Индекси: Индекси су релативни бројеви који показују однос нивоа једне или више појава у текућем (посматраном) периоду у односу на базни период. Најчешће се исказују у процентима.

Текући период: Текући период (година, тромјесече, мјесец и сл.) је временски период у коме се посматра ниво појаве, док се период са којим се тај ниво пореди назива **базним периодом** или **базом**.

Просјечна стопа раста: Просјечна стопа раста (геометријска стопа раста) представља стопу по којој се појава просјечно повећава или смањује у периоду обухваћеним временском серијом.

Временске серије: Временске серије представљају низове нумеричких података о појави који су сложени хронолошким редослиједом у сукцесивним, једнаким, временским периодима.

Тренд: Тренд (секуларна тенденција) је развојна тенденција појаве у оквиру посматраног временског периода.

Десезонирање: Десезонирање је поступак којим се из оригиналних података временске серије одстрањује сезонски утицај. У мултипликативном моделу ово се постиже дијелењем оригиналних података са сезонским индексима и множењем са 100.

Извор: Ловрић, М.; Комић, Ј.; Стевић, С. (2006). Статистичка анализа – методи и примјена, Бања Лука, Економски факултет Универзитета у Бањој Луци.

Издаје Републички завод за статистику, Република Српска, Бања Лука, Вељка Млађеновића 12д – Тел. +387 51 332 700 – Дарко Милуновић, в.д. директора – Тираж 250 – Излази годишње – Публикација је објављена и на интернету на адреси: www.rzs.rs.ba – E-mail: stat@rzs.rs.ba – **Приликом коришћења података обавезно навести извор**

Trava Iva (Teucrium montanum)

📍 *Planina Ozren*